

ERDÉLYI LAP

3 Lei

Taxa postală plătită în nu-
aprobării Dir. Gen. PTT

"Guthon" Irók és Hirlapírók köre
Erzsébet körút 9-11

BUDAPEST

Főszerkesztő:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY MAGYAR POLITIKAI NAPILAP
V. évfolyam, 17 (1164) sz. * Szerda, 1936 január 22

Főmunkatárs:
dr Gyárfás Elemér

Meghalt V. György Anglia és Írország királya, India császára

A keddre virradó éjszaka első órájában állott be a haláleset. A világbirodalom minden részében őszinte fájdalommal gyászolják a jóságáért népszerű uralkodót

A világ legnagyobb birodalmának uralkodója bevégezte földi pályafutását. V. György angol király meghalt. Pár hónap előtt ünnepelte a világbirodalom minden népe őszinte szeretettel az ő huszonöt éves uralkodói jubileumát s most ugyanez a sokszáz milliónyi nép őszinte fájdalommal siratja. Jóságos király volt, aki a világ legválságosabb korszakában adott bizonyosságot jóságáról: a világháború zivatarában s az utána következő óriási békeválságokban. Ezekben a nagy rázkódásokban és feszültségekben az V. György király alakját mindig úgy látjuk, mint az enyhítésekre, kiegyenlítésekre törekvő szelíd kitarításának a megnyilvánítóját. Nem az erőszakos, a hű, a parancsolni vágyó és mindenhatóságára törekvő nagyúr volt, hanem a népek szabadságrendszerének barátja, ki a maga trónjának sokszázados fényét és tekintélyét szívesen vitte segítségül, hogy a szabadságrendszer zavaraiiban megfelelő kiegyenlítéseket lehessen találni.

Az angol alkotmány szerint tulajdonképpen a parlament a kormányzás irányítója s a király fölötté áll mindennek, ő csak uralkodik. Vagyis végzi azokat az államszemélyesítő külső megnyilatkozásokat, melyek mintegy az ország küzdelmei fölött lebegnek, s csak mintegy aláhúzzák a tényeket, miket a parlament eldöntött. Cromwell óta, vagyis a 17-ik század közepe óta Angliában hagyományyá lett a parlamentnek ez a lényegessége s a királyi uralkodásnak ez az elefántcsont-toronyba emelése. Ilyen hagyományt örökölt V. György király is a trónon. Mindazonáltal a világválságos korszakban alkalma volt, hogy egyéniségének szelidsége és jósága érvényesüljön a parlament túlhatalma között is. Sőt éppen ez az egyéniség lépett közbe, hogy a parlamentnek új erőforrást adjon, mikor már az is válságba került. Ez a jelentősége annak, mikor az addigi hagyományoktól eltérően olyan pártot hívott meg a kormányzásra, mely ugyan viszonylag legnagyobb párt volt, de mégse volt többsége a parlamentben. Így került a kormányzásra a munkáspárt, s vele egy új társadalmi réteg, mely az eddigi polgári kormányzások idején csak elnyomottként érezhette magát. Az aztán az angol parlament bölcsességét jelenti, hogy a királynak ezt a mélybenyúló mozdulatát leszavazásokkal nem cáfolta, hanem a munkáspárt által képviselt társadalmi réteget kormányozni engedte.

Korszakos fordulat volt ez Anglia életében, s ebben a kezdeményezés az elhalt királynak volt az érdeme. Küzdő társadalmi rétegek eszmeköre emelkedett föl ezzel a kormányzás magaslatába, s elnyomott erők jöttek gyakorlatba és adtak új életerőt a nagy világbirodalomnak. Új életerőt, mely a népszabadság új területeit tárta föl, hogy a fejlődések új lendületei következzenek. Ezek a szabadság szempontok érezhetők meg Írország önállóságának elismerésében, a gyarmati területek államszükségének és államtestvérségének a létrehozatalában, s legutóbb az indiai gyarmatbirodalom önkormányzatának is a mind határozottabb kialakításában. Az elhalt angol király emléke mélyen összefügg ezekkel a szabadságokat támogató, szabadságot adó fejlődésekkel, melyek az egész világ számára példát adnak, hogy a népek önrendelkezésének és valódi önkormányzatának a megengedése hogyan tud erkölcsi összetartást, testvérséget és egymásban való bizodalmat létrehozni egy nagy világbirodalom mindenféle színű és fajú, sokféle vallású és nyelvű népeinek a sokaságában.

Az életből kimúlt jó és nagy király élete nem

volt hiábavaló, mert az emberiség legválságosabb korszakában is ilyen fejlődést tudott elősegíteni a népek között. Eppen ezért az elhalt uralkodó emlékét nemcsak birodalma népei áldják szeretettel, de a világ minden országából is tisztelettel és megilletődéssel gondolnak rá. Minden népek

hálát éreznek iránta, hogy uralkodásával olyan szép példát adott a népszabadságok iránti merésztől.

A király haláláról szóló jelentéseink a következők:

Utolsó jelentés hétfő este: Az életben maradáshoz nincs remény

Londonból jelentik: Hétfőn este 10 óra 25 perckor hivatalosan jelentették, hogy a király élete békésen közeledik a véghez. A sandringhami kastélyra sötétség borul, csak a nagy hálószobából szűrődik ki némi világosság, ahol a hatalmas angol világbirodalom uralkodója haladozik. Életbenmaradásához már nincs többé remény.

Ez volt az utolsó jelentés, mely a beteg király állapotáról szólt. A következő jelentés már azt adta tudtul, hogy

a király nyugateurópai időszámítás szerint egyenyed 2 óraker meghalt.

A király haláláról a következő hivatalos jelentést adták ki:

„Az uralkodó ma, 23 óra 55 perckor békésen elhunyt. (Középeurópai időszámítás szerint 1 óra 5 perckor.) A király halála pillanatában jelen voltak: a királyné, a welszi herceg, a yorki herceg, Victoria Alexandra hercegnő, s kenti hercegi pár. A jelentést a király kezelőorvosai írták alá.

Az uralkodó halálának híre futótűzként

terjedt el az egész világon, mert az angol rádió már előzőleg beszüntetett minden műsoradást s csak a beteg állapotáról közölt félóránként híreket. A lapok rendkívüli kiadásait szinte percek alatt szétkapkodták.

A király fokozatos erőhanyatlásáról szóló legutolsó jelentést a londoni Buckingham-palotára is kifüggesztették, ahol mintegy 300 ezernyi tömeg tolongott, közöttük számos gyermek is. A közlemény mélységes aggodalmat váltott ki és

bár állandóan esett az eső, a tömeg nem oszlott szét, hanem tovább várta az uralkodó betegágyától érkező híreket.

A jelentés közzététele után a király régi alkalmozottai s birtokainak bérleti, akiket az uralkodó mindig barátainak és bizalmasainak tekintett, összegyűltek Sandringhamból és környékéről a királyi kastély rácsai elé, ahol

könnyezve, térdelve, könyörgő imát mormoltak drága jó öreg földesuruk életéért.

Az utolsó percek.

Amikor már bizonyossá vált, hogy György király élete a vége felé közeledik a canterbury érsek, a király régi, bizalmas barátja, feladta a haldoklónak utolsó áldását, majd távbeszélőn értesítette Baldwin miniszterelnököt és Simon belügyminisztert, hogy többé nincs remény. Egyidőben az érsek és az udvari orvosok

kíméletesen előkészítették a királynét s a család többi tagját az immár elháríthatatlan katasztrófára.

London Lord Mayorje, aki éppen egy hivatalos díszlakomán vett részt, a bekövetkezett halálról értesülve, azonnal gépkocsiba ült és székhelyére, a Mansionhouseba sietett. A belügyminiszter után ugyanis őt értesítették először az uralkodó haláláról és ő rendelt el a Szent Pál székesegyház nagy harangjának meghívását.

Amikor este fél 10 óraker az angol rádió közölte, hogy az uralkodó állapota válságos,

a hír nemcsak meghatódást, de meglepetést is keltett, mert a délutáni lapok jelentései arról szóltak, hogy a beteg állapotában nem állott be rosszabbodás.

A londoni rádió a hír bemondásakor bekap-

csolta az összes birodami rádióadóállomásokat s úgy közölte, hogy ezután felőránként ad közléseket. A mulatóhelyek, színházak s egyéb szórakozóhelyek közönsége, amikor az uralkodó

állapotának válságra fordulásáról értesült, szó nélkül eltávozott.

A halálhír vételekor gyászbaborult egész Anglia. Az asszonyok sirtak.

Az új király trónralépése. Eskütétele a titkostonács előtt. A parlament hűségesküt tesz az új uralkodónak

V. György király halála után az angol trón a velszi hercegre száll és pedig azonnal. Az új király haladéktalanul utasítja a főpostamestert, hogy szövegezzék meg személyesen a belügyminiszterhez intézendő táviratot, melyben közli az uralkodó halálát.

Most első ténykedés a titkostonács összehívása lesz, hogy az új király letegye az esküt. Az új király proklamációt ad ki, melyben közli a király halálát és a maga trónralépését, annak kijelentésével, hogy letette az esküt az anglikán és skót egyház biztonságára. Haladéktalanul összehívják a parlament mindkét házát is, a hűségeskü letételére.

Az özvegy királyné az új király mellett is megmarad a királyi udvar élén.

Londonból jelentik: Az új király Anglia első női uralkodója III. György öccse, Mary, özvegy királyné valószínűleg a királyi palotában marad, hogy a király mellett, mint az ország első hölgye, teljesítse reprezentációs kötelességeit. A velszi hercegi címnek egyelőre nem lesz viselője; ez a cím mindig az uralkodó legidősebb fiát illeti.

A trónörökös a yorki herceg lesz.

akkor érvényesítsék is. Csak tizenhat évvel a világháború után törte át Anglia a versaillesi szerződést azzal a nagyjelentőségű ténnyel, hogy elismerte Németország jogát a tengeri fegyverkezéshez. Miért nem hamarabb? Ennek magyarázata, hogy a háború alatt és után a németgyűlölet oly magasan lobogott Angliában, hogy György király elhatározta az uralkodócsalád régi nevének megváltoztatását. Így lettek a német származásra emlékeztető *Hannover* helyett *Windsorok*.

Az első munkás kormány. Kiemelkedés a gazdasági világválságból.

V. György uralkodása alatt került először parlamenti kisebbségből alkotott kormány Anglia élére, amikor a király 1924-ben *MacDonald* nevezte ki miniszterelnökké. A munkáspárti kormányzás akkor alig egy évig tartott, de öt év múlva *MacDonald* visszatért a Downing Streetre, ahonnan olyan pénzügyi intézkedéseket hajtott végre, amelyekről azelőtt álmodni sem mert volna a világ. Anglia letérese az aranyalapról V. György uralkodásának egyik örökké emlékeztető eseménye marad.

Ez a merész lépés egy jól átgondolt gazdaságpolitika sikereitől alátámasztva, átszegtette Angliát a gazdasági világválságnak más államokat egyre jobban fojtogató veszedelméin. Nagy szerepe volt ebben annak is, hogy az ottawai konferencia vámpolitikai unióba kövöcsölte az egész hatalmas Britbirodalmat, mely a háború után Németország gyarmataival is növekedett.

Önkormányzatok rendszere világháború után.

György király világháború alatt nem az erőszak eszközeivel tartotta össze: előbb megszüntette Anglia protektorátusát Egyiptom fölött, azután széles önkormányzatot adott a dominiumoknak. Ennek ellenére Anglia szerepe a kontinentális politikában egyre hatalmasabb és ma a hatalmi csoportok helyzetét az dönti el, hogy Anglia melyik oldalon áll. Ha a Népszövetség megerősödik és valódi hivatásának, a világbéke biztosításának maradéktalanul meg fog felelni, ez elsősorban a brit külpolitika érdeme lesz, mert V. György és kormányai képviselték változatlan következetességgel azt az elvet: nem szabad engedni, hogy bármely állam fegyveres támadása sikerrel járjon és a támadó államnak meg kell értenie, hogy a békés tárgyalás az egyetlen útja minden elégedetlenség orvosolásának.

A mai hatalmas angol világháború alatt, amelyet *Viktória* királynő és *VII. Edward* alkottak meg, *V. György* csorbitatlan nagyságában öröklő majd a velszi herceg. Szabad ember, aki szereti a szabadságot, amellyel ő és népe él s amelyet a világ minden népének élveznie kell, hogy az emberiség kikerüljön megpróbáltatásainak és lesüllyedésének mai zavaros és fájdalmas korszakából.

Az elhalt angol király élete folyása. Az angol birodalom történetének kiemelkedőbb tényei az ő uralkodása alatt

V. György *Frigyes*, Nagybritannia és Írország királyja, India császára. VII. Edward angol király második fia Marlborough-Houseban született 1865 június 3-án. 12 éves korában az angol tengerészetbe lépett és egészen allentegernagyi rangig emelkedett. 1892-ben bátyja, a clarencei herceg halála után prezumpcióv trónörökös lett és a yorki hercegi címet is megkapta. 1893 július 6-án nőül vette Teak Mary hercegnőt, akinek nagynyja *Rhédoy* Claudine grófnő volt.

1901-ben, VII. Edward trónralépésekor Cornwallis hercege lett. Feleségével együtt betartotta az angol gyarmatokat s amikor utjáról hazatért, a velszi hercegi címet nyerte.

1910 május 6-án lépett a trónra, atyja halála után. Koronázása 1911 június 22-én volt, országos fénnnyel, pompával, amelyen a gyarmatok is képviseltették magukat. 1911 december 13-án Delhiben, az összes indiai fejedelmek gyűlésén India császárává választották meg.

V. György mindenben folytatta apja politikáját. VII. Edwardtól V. György készen örökölte a Németország elleni szövetséget, a harmadik antantot, amely a végzet erejével szabta meg Anglia külpolitikájának irányát. Annál kuszáltabb volt Anglia belpolitikai helyzete, amikor György király negyvenöt éves korában a trónra lépett. Egyik képviselőválasztás a másikat követte, de döntő többséget sem a szabad kereskedelemért harcoló liberálisok, sem a védővámok rendszerét hívelő az unionisták nem tudtak szerezni. És ott volt

az örökké nyugtalanító ir-kérdés, amelynek megoldásával hiába kísérleteztek a

különböző politikai elveket valló angol kormányok. Kormányzásának első ténye a „*vető bill*” volt, amely a Lordok házának ellenállását teljesen kikapcsolta a pénzügyi kérdésekben és lényegesen meggyengítette más törvények alkotásánál. A negyedszázados uralkodás másik nagy belpolitikai reformja: az általános titkos választójog és annak a nőkre való kiterjesztése. Az ir kérdést a Lloyd George-kormány az ir szabad állam elismerésével oldotta meg és ez a bölcs gesztus, amelyet a hatalmas Anglia tett a parányi Írország felé, V. György nevét örökké bevészte az ir hazafiak szívébe.

Küzdelem a békeért a világháború előtt és a világháború után.

Mielőtt a világháború kitört, V. György mindent ekövetett, hogy rokoni szavát és befolyását közbevetve, *Vilmos* császárnál és *Miklós* cárnál megakadályozza az emberiségre szakadó apokaliptikus borzalmakat. „Az európai béke fenntartására mindent megteszek, — írja egymást követő távirataiban — legkomolyabb óhajom, hogy olyan többé jóvá nem tehető szerencsétlenség, aminő az európai háború, megakadályozható legyen.” Minden erőfeszítés hiábavaló volt! György király a véres világháború és a béke minden megpróbáltatásain keresztül megőrizte, sőt növelte Anglia világhatalmát, gazdagságát és tekintélyét. Nagybritannia vezető államférfiai tisztában voltak azzal, hogy a négyéves háború után csak a megegyezésen alapuló béke hozhat megnyugvást a világnak. De az angol politikának a kicsinyes érdekeken túlpillantó józansága nem volt elég erős ahhoz, hogy ezt a belátást már

Felugráltunk. Egymás hegyén-hátán rontottunk a konyhába. Itt a Czubulya! Itt a Czubulya! Ugyan mit hozott nekünk? Mert Czubulya is barátaink közé tartozott. Kár, hogy apánk nem rajongott úgy érte, mint mi.

— Ugyan mi rossz fát tehetett megint a tűzre a vén részeges? — rendesen így dörmögött, ha Czubulya érkezését elragadtatott hangok jelentették neki.

Czubulya csász volt nálunk és lehet, kisebb-nagyobb mulasztások mégis nyomhatták a lelkét, ha már apánk ennyire haragudott rá. Ha most úgy visszagondolok, a mai eszemmel már jól látom, hogy Czubulya mindig olyankor látogatott el hozzánk, mikor valami szeplős tarkállott a lelkiismeretén. Rendesen akkor kedveskedett valamivel. Anyánknak ő hozta az első hóvirágot, meg az első ibolyát. Gyöngyvirágot is. Nekünk is hozott sok mindent: sípöt, dorombot, eleven sündiszót s hát egyszer egy kecskegidát!

Hiszen, ha gidát akartunk volna — nem olyan nagy sor az —, majd küldött volna az öreg Antal, a bacsó, a Nyírjesből egyet. Ahol annyi a birka, mint az ő keze alatt, csak akadna volna ottan egy kecskefiú is, nem? Csakhogy az nem lett volna a „Czubulya kecskéje” — így hívtuk azontúl a kis gidát —, mert olyan fültől-farkáig koromfekete kis kecske biztosan csak egy van a kerek világon: éppen az, amit a Czubulya hozott. Igaz, hogy nem sokáig örülhettünk neki, egy szép napon mégis csak kikerült a Nyírjesbe, a bacsó keze alá, mert a park-

ban mind lelegelte volna a drága díszbokrót, sorba.

Ezen a napon csak valami apró vétkecske jelentéktelenkedhetett a Czubulya rovásán, mert nagyitkon, fontoskodva csak egy-egy tojást dugott mindegyikünknek.

Három tojást hozott a Czubulya.

Három jó nagy, szeplős, furi tojást. Tulajdonképpen semmised-dolog három ilyen tojás, csak hogy Czubulya az ilyet is mindig kellőképpen be tudta nekünk konferálni:

— Fogja csak, úrficskám — suttogta szörnyű titokzatosan —, vadliba-tojás! Tegye el jól! Ez ám még ki is két, ha vigyáznak rá! Vadiúd lehet ebből, megérheti akárki!

Ha nem féltettük volna, mi bizony legszívesebben a párnánk alá dugtuk volna azokat a tojásokat, mint az egyéb becses játékunkat szoktuk.

Aztán addig sügtünk-bügtünk Málival, a szakácsnéval, amíg megígértettük vele, hogy a három tojást a Katica alá tesszük. Katica volt a legmegbízhatóbb kendermagos kotlóunk, a kacatozásokat is Katica költötte ki mindig. Eppen tegnap ültették meg. Boldog izgalomban bandukoltunk ki Máli után a baromfiudvarba s bizonyos respektussal horgonyoztunk le — tisztas távolban — a Katica kosara előtt.

Máli megnyugtatta, csitítottatta a berzenkedő kotlóst, három kacatojást elszedett alóla — ugyan hová tessz, vén vajfások — mondta volna apánk —, aztán suttogva kérte tőlünk a vad-tojást. Ünneppélyesen átnyújtottuk — ő jaj,

A szökevény

Irta: Fertsek Ferenc

Akkoriban csak a parasztyerekekkel pajtáskodtunk. Magunkszórá úrigyerek nem kellett nekünk pajtásnak. Untuk a fajtánkbelt s eszmőrös jódoigunkban odáig mentünk, hogy a tízórásunkat rendszeresen elcsereztük barátaink, a béresgyerekek tízórájáért. Ha anyánk tudta volna, hogy a varjúcombon mi rágódunk s a csirkecomb után a pajtásunk nyálja az újját!

Vajjon ma megenném-e a varjúhúst?

Ámbár, ha a háborúra gondolok... csak hallgassunk!

Azt már szóba se hozom, hogy mennyivel jobbízű volt a béresek savanyú fekete kenyere a mi tisztabúza kenyérünkénél; a kalácsról meg éppen nem is beszéljek. A szalma közt puhított vadkörte is mennyivel jobban ízlett a mi fajalmánk vagy fajtörtenknél!

A bodzalekvárért meg — amit a gyalogboda bodzójából főztek s aminek olyan infámis szaga van, hogy ha az egyik házban elkezdik a főzést, a harmadik faluban is érzik — egyenesen reszkettünk! Hogy jön ahhoz a szilvalekváros kenyér, amit cserébe adtunk érte! Nem is köhögtünk mi egész télen, mert hogy a bodzalekvár a köhögésről is jó.

Ebben az időben Borecsa is a barátaink közé tartozott, a szolgálónk. Ő sugta meg egy este, egy koratavaszi estén, úgy vacsoraidőtől: — Itt a Czubulya!

Az abesszinek támadásba mennek át északon

Dessziéből jelentik: A népus Dessziéből elutazott az északi harcra, hogy átvegye az északi csapatok főparancsnokságát, mert ott új, általános támadás kezdődik. A főhadiszállást Valdiában rendezik be.

A népus tanácsadói rá akarták venni a császárt, hogy ne menjen az északi frontra. A népus azonban kijelentette, hogy családjának és az abesszin népnek a hagyományai követelik, hogy személyesen irányítsa seregének hadmozdulatait.

Hivatalos körökben azt hiszik, hogy a népus csak két hétig marad a fronton, majd visszatér Dessziébe.

Hír szerint vasárnap olasz bombavető repülőgép jelent meg a desszizei császári palota felett, mire a császár az udvaron felállított gépfegyverhez szaladt és személyesen tüzelte. Tüzelése azonban nem talált, mert az olasz gépek magasan szálltak. Bombákat nem dobtak.

Makacs fejfájás gyötri — de nem tudja az okát?

Valószínűleg nincs rendben a bélműködése. Elfoglalt embereknek igen gyakran fordul elő, hogy nem törődnek kellőleg a rendszeres, mindennapi széklettel. Ennek pedig első sorban heves főfájás a következménye. Ilyenkor egy biztos, de enyhe hatású hashajtó segít. Szedje a KOPROL csokoládépasztillát, amelynek nemcsak az íze kellemes, hanem a hatása is biztos és enyhe. Nem okoz görcsöket, hasmenést, hanem a normálisnak teljesen megfelelő székletet idéz elő.

KOPROL

megszünteti a székrekedés okozta fejfájást.

A parlament két háza ismét megkezdte ülésezéseit

A Cagero-ügy miatt Madgearu interpellált a képviselőházban, Gafencu a szenátusban

Bucuresti. Saját tud. A képviselőház hétfői ülésén kínos feltűnést keltett Florian liberális képviselő támadása Titeanu alminiszter ellen, ennek birtokvásárlási ügyével kapcsolatban.

A következő napirendelőtti felszólaló Madgearu volt, aki a Cagero-ügyben interpellálta a kormányt.

— Az a kérdés — mondotta, — ki adta az engedélyt a kompenzációs műveletekre és kinek adta? Az Importőrök Blokkja, ami nem volt más, mint a Cagero, 1933—34-ben öt kompenzációs kiviteli engedélyt nyert el. Az első kettőt 1933 november 28-án, 950 millió értékben. A következőt 1934 március 15-én, 685 millió lei értékben, a negyediket 1934 május 26-án, 368 millió lei értékben és az utolsót 1935-ben, 50 millió lei értékben. Vagyis összesen egy milliárd 993 millió lei értéket. Azonban kompenzációs kiviteli engedélyk nem adhatók ki, csak a Banca Nationala előzetes jóváhagyásával. Az első engedélyt mingyárt a jelenlegi kormány hatalomra jutása után adták ki. Georgescu ipar- és kereskedelmi minisztériumi államtitkár jóváhagyásával és a Banca Nationala hozzájárulá-

sával, mikor Gh. Tatarescu volt az ipar- és kereskedelmi miniszter.

— Fel kell tenni a kérdést: az akkori ipar- és kereskedelmi miniszternek és a Banca Nationala kormányzójának nem lett volna-e kötelessége, hogy megkérdjék: vajon a Cagero-cégnél megvan-e a technikai és erkölcsi képessége ilyen nagyjelentőségű műveletek végrehajtására? Hogy egy év alatt kétféle milliárd értékű kompenzációs kiviteli engedélyt adtak ki neki, elegendőnek találják-e a Banca Nationalánál Barbu Dumitrescu képviselőnek, a kormányzó testvérenek a kezességét, az ipari és kereskedelmi minisztériumban pedig Leonte Moldoveanunak, a szenátus elnökének a szavát, akik mindketten tagjai voltak a Cagero igazgatótanácsának? Vagy közbeleptek a kormánypart bank- és nagyipari szárnyának érdekei is? Hogy lehet az, hogy a szabálytalanságokat 1934 júniusától novemberig követték el? S aztán, miután 1934-ben 3700 millió értékű S aztan, miután 1934-ben 3700 millió értékű csak 92 milliót fedeztek fel, jogos a felutóbbi időben kiadott engedélyk értékesítésévé, hogy a panama sokkal nagyobb méretű Madgearu ezután rámutatott a Cagero

szerepére a kompenzációs kiviteli engedélyk szétosztása körül s végül az egész felelőssége a kormányra hárította, az óriási meretű szabálytalanságokért s azért az erkölcsi és anyagi kárért, ami ezzel kapcsolatban az országot érte.

Ezzel egyidejűleg a szenátusban Gafencu támadta a kormányt a Cagero-üggyel kapcsolatban.

Costinescu kereskedelemügyi miniszter hazajött Párizsból és nyilatkozott az ottani tárgyalások megakadályozásáról és a Cagero-üggyről.

Bucuresti. Saját tud. Hétfőn este hazaérkezett Párizsból Costinescu ipar- és kereskedelmi miniszter, hogy résztvegyen a nemzetközi gazdasági konferencia ülésén.

A miniszter kijelentette, hogy a párizsi tárgyalások megakadtak, mert a román kormány nem fogadhatja el a petróleum redevitákra vonatkozó francia ajánlatot, mert ebben az esetben elvesztené úgy a jelenlegi piacot, mint a devizákat.

A Cagero-ügyben kijelentette, hogy nem csoda, hogy ekkora szélhámos, mint Gross, ily nagy panamak elkövetésére volt képes. Amióta azonban ő vezeti az ipar és kereskedelmi minisztériumot, Gross egyetlen kérését sem teljesítette, sőt letiltotta az elődei által az utóbbi időben kiadott engedélyk értékesítését is.

Érdekes interpelláció a kamarában.

Bucuresti. Saját tud. A kamara tegnapi ülésén Ionescu muresmegyei képviselő megkérdte a kormányt, engedélyezte-e a német kisebbségi népszavazást, amiről mostanában sokat írtak a lapok?

a Kicsi eltörte a magáét, mert mindig is olyan maflucska, szagényke, most is kiejtette a reszkető újjacska közlül —, azután háromszor megköpködven mindegyiket: phü, phü, phü, magod fakaggyon — nagy csucsajgatás közben elhelyezte őket a Katica megszélesedett terjedelme alá.

Csillogó szemmel ódalogtunk el onnan s mikor már jó messze voltunk, körülbelül a bukszusok táján, a Kicsi akkor mert csak rágyujtani a józú bögésre. Addig nem mert, mert hátha megjírd a tyukmamó. Rendes gyerek volt a Kicsi: ha neki lönkre is ment a tojása, azért ő szolidáris volt velünk.

Mi aztán a Málí szárnyai alatt mindennap ellátogattunk a Katicához. S a Málí is nagy mester volt — meg kell adni —, kitűnően értett hozzá, hogyan fűtse a fantáziánkat. Mindennap beadott nekünk valami maszlagot.

— Nincs ki a mi tojásunk, Málíka? — agódtunk.

— Jaj, dehogyan van, dehogyan van, úrfika! Ugy vannak azok ott, a Katica alatt, mint magok, tölbe, a jó meleg dunna alatt.

— Nincs még kilenc napja, Málíka? — kérdtük megint máskor, mert hiába jegyeztük fel a Bélus kis noteszébe, nagy izgalomunkban mégis elvettük a dátumot.

Málí bezzeg nem írta be sehová, mégis jobban tudta, mint mi.

— Nincs hát. Még csak a nyócagyik napja máma — nyugtatott bennünket. Másnap aztán — azon a bizonyos kilencedik napon, amikor

leveszik a kotlóst nagyszeliden a fészekről s égő gyertya fénye mellett megvizsgáljuk a tojásokat, hogy ugyan nincs-e „vaktójas” közöttük, mármint hogy záp, olyan, amelyikből sohse lesz csibe — kicsit kedvetlenül húzta elő a köténye alól az egyik vadtojást.

— Ebbiz bezápuht, fiatalúrka.

Kicsit veszekedtünk, hogy melyikünké zápuht meg, azahogy melyikünké is most már az egyetlen, megmaradt ép tojás, aztán meg egyeztünk, hogy jól van no, legyen mind a hármuké. Azért mi is megnéztük ám gyertyafény mellett, hogy csakugyan befulladt-e az a tojás, jól megnézte-e a Málí. S csak miután arról megbizonyosodtunk, engedték meg a Kicsinek, hogy ő passziózhasson vele.

A Kicsi aztán eltogyogott nagyboldogan s ott kinn úgy vágta a fáskamrafalhoz, hogy — pfü-ha — még a Pajtás kutyja is elődalgott onnan, pedig őt egyidőben azzal gyanúsítottuk, hogy a tojásokat dézsmálja.

S mikor már nagyon-nagyon sokszor tudakoltunk Málitól, hogy: nem kopogtatnak még? Nem kopognak még a csőrükkel? — legalábbis nekünk tetszett nagyon-sokszornak. — Akkor egy fanyar, áprilisi reggelen, széles mosolylyal a zsirpárnás orcáján, teli-kötény csipogó jószágot öntött elénk a mi Málí s beterelte őket a kotlóssal együtt a kemence-hajlásba.

Ott volt a mi fiókánk is, mindjárt megismertük. Kiket!

Igaza volt Cibulyának: olyan helyre kis vadlibafiókánk lett, hogy csak no!

Jóval nagyobb, jóval fejlettebb volt az aranypihás testvéreimél. Es más — egészen más! Barnapihás, totyakos jószág volt, a nyakán sötétebb csikkal s akármilyen gyengén — gyengén, mint a zizenés —, de már hápogott is. Már evett volna, a kis étkes!

No, nekünk aztán csak nagy gyönyörűségünk tellett ennek a kotlóaljnyi csipegő népségnek a személtartásában. Azt lehet mondani, pofáról ismertük mind a tizenkilencet. Mert onny maradt meg élőnek.

Elnéztük, hogyan vezeti „a mi tyukunk” „a mi falkánkat”. Hogyan tanítja őket kapirgálni, szemet, kukacot keresgélni. Ugyan inkább ő keresett nekik, azok meg csak bekapták. Ugy látszik, Katica azt hitte a tyúkeszével, hogy magafajlát vezetget. Megfigyeltük, hogyan gyűjti őket veszedelem idején a szárnyai alá. S nagyokat mulattunk a „vizrebocsájtáskor” is. Szegény tyúkmanó, szegény Katica-mama ott toporzékolt, ott rikácsolt a kacsapocsolya szélén s kétségbeesett szárnyacsapkodások mellett még tán maga is utánuk iramodott volna be a vízbe. Megtelte volna, amilyen. Csak aztán, hogy észrevette, milyen vígan lubickolnak a fiókái, akkor nyugodott meg.

„A mi kácsánk” —, mert Marci kocsis azt mondta, hogy kácsa, nem liba, becsapott a Cibulya; de hát ezzel nem sokat törődünk, mert hát vadjószág volt az mégis, azért — igazán csak a különösségében különbözött a testvéreitől, másban semmiben se. Eppen úgy megette a magáét — pedig korpás salátalevelet

Az oradeai Magyar Párt jogi szakosztálya

e hó 18-án, szombaton ülést tartott, amelyen dr. Czeglédy Miklós szakosztály elnök elnökölt. A szakosztály ülésének tárgya volt dr. Soós István ügyvéd, a Magyar Párt elnökének előadása a Comitetul Local de Revizuire szervezetről. Dr. Soós részletesen ismertette ezen fontos új törvényt és pedig úgy a jelenlegi állapotában, mint az új közigazgatási törvényjavaslatban, mindenütt megjelölve az eltéréseket. Az előadáshoz többen szólnak hozzá, melynek megtörténte után a szakosztály egyhangu-

lag köszönetet szavazott dr. Soós Istvánnak és felkérte őt, hogy az új közigazgatási törvény megszavazása után a végleges szöveget is ismertesse és az egész tanulmányt sokszorosítva tegye az összes ügyvédeknek lehetővé a használatot.

Ezután foglalkozott a szakosztály a demokráta ügyvédek szövetségének kérdésével és elhatározta, hogy azt támogatni fogja a szövetségbe való belépés által.

Patzkó zeneiskola koncertje az Újságíró Klubban

Patzkó Magda, a jól ismert fiatal zongoraművész, akit az elmúlt hónapokban hallottunk játszani a pesti rádióban, lejött Oradeára és hétfőn este tartotta koncertjét az Újságíró Klubban. Az Újságíró Klub megtelt a zenebarátok seregével, akik feszült figyelemmel kísérték a fiatal művésznő minden egyes számát.

Először Beethoven Rondo capricciosoját játszotta nagy virtuozitással, briliáns ujjtechnikával. Aztán Chopin G-moll és E-dur etüdjét csillogtatta, minden hangnak új színt, új érzést adott. Élénk művészi egyéniségével teljesen kibontakozva, változatos tempókkal és művészi kidolgozással lebilincselte mindenkit. Zenei boldogságtól átitatva vetette belé magát Chopin G-dur balladájába. A legelső kantilénájában lehetett érezni a fiatal művésznő nemes lelkét. Dohnányi Czardásával fejezte be műsorát. A közönség zúgó tapsai után még ráadásul eljátszotta Chopin Impromptu As-durját.

A fiatal művésznőnek ez volt az első önálló koncertje Oradeán. Oly tökéletesen, a leghibátlanabb stílussal elevenítette meg Beethoven, Chopin és Dohnányi műveit, hogy csak a legszebb reményekkel tekinthetünk jövője elé. A közönség sokáig és lelkesen ünnepelte. p-á.

Temetések. Roman Ciorgăriu ort. román püspök 84 éves korában Oradeán elhunyt. Temetése csütörtökön 11 órakor lesz a püspöki rezidenciából. — Tárnoky László cserapezsmester 72 éves korában Oradeán elhunyt. Temetése szerdán délután 3 órakor lesz a Wilson-utcai gyászháztól. — Vékony Lajos szabóiparos Oradeán 27 éves korában meghalt. Temetése szerdán délután 3 órakor lesz a Grivitei-utcai gyászháztól. (Erdélyi „Concordia”).

A CAO (NAC) club bálja Oradeán. Csütörtökön, 23-án este az Astoria kávéház erre a célra egybekapcsolt összes helyiségeiben zártkörű bált rendez a CAO (NAC) klub. A bál este 10 órakor kezdődik és csak meghívottak vehetnek részt.

semmi őse se evett, az biztos — mint a testvérei. S éppen olyan nagyokat ivott is rá, mint azok. És hápogott is, mint amazok s csak a jó-fülű figyelhette meg, hogy gondolatnyival más nőtára. S a Katicától is ugyancsak olyan hamarosan elhűtlenkedett, mint a többi. Ugy néztük, hogy egészen beleolvadt a kacatársadalomba.

Hamarosan eljött az az idő is, mikor szűk lett nekik a gazdasági udvar.

— Pástra valók már ezek, ki köll csapni őket a fűre, — mondta ki a szentenciát. Mális nekünk bele kellett nyugodni, hogy a falkánk pásztorkézre kerül már ezután. Pirosnak, a pásztornak pánlikát ígértünk, meg kalárist, ha vigyáz rájuk. Különösképpen „a mi kácsánkra”. Ha a mi szavunk tán nem nyomott volna a latban, ott volt a Mális is. Mális maga is büszke volt a nevelésére.

Már akkorra gyönyörű zöldsbarna tollruhába öltözött a mi madarunk. S nem is volt olyan totykos, mint fehér testvérei. A fejét magasan hordta — gyönyörűen úszik, mondta Rébus, mintha csak emberre mondta volna — s a nyakán feketebarsony-pánlikát viselt, akár csak Lujza kisasszony, a postamesterne.

— No, most legalább mindennap kimehetek a rétre, a falkatokhoz. — vigasztaltak bennünket a lógó ormunk láttán.

Ki is mentünk. Mindennap. Rendesen az Ipolyparton esiptük el őket. Ott lanyáztak leginkább Piros megint a magat, vigyazott rájuk, már az igaz.

A színházi iroda közleményei

— **Szerdai előadások.** Szerdán délután 5 órakor Három ember a hóban c. operett újdonság kerül színre olcsó helyárrakkal, este 9 órakor a Katolikus Körben tart előadást a társulat. Színre kerül a Vadvirág operett.

— **Csütörtök délután 5 órakor** az Egy asszony hazudik lesz a színház műsorán olcsó helyárrakkal, este 9 órakor premierben. Szeressük egymást operett újdonság, redés helyárrakkal.

— **Pénteki előadások.** Pénteken a Katolikus Körben tart előadást a színház. Délután 5 órakor az Erettségi lesz műsoron, este 9 órakor a Pityu vígjáték újdonságnak lesz bemutató előadása.

— **Nászut Bécsben!** Szombaton este ismét bemutató előadás van a színházban, amely alkalmával a társulat operett együttese bemutatja az ezidei legnagyobb sikerű operett újdonságát: Nászut Bécsben. Nálunk ezt az operettet az igazgatóság különös gondtal hozza színre. A Nászut Bécsben szombaton este 9 órakor, vasárnap délután 6 órakor és hétfőn este 9 órakor van a színház műsorán mindenkor redés helyárrakkal.

Ciano, Olaszország új külügyminisztere?

Nem számoltunk, de az bizonyos: sokszor, nagyon sokszor horgonyoztunk már le ott, az Ipolyparton s őriztük a jószágunkat.

Egy vasárnap este felé Mális kijött, ami rettentő megdöbbentetésnek számított. Együtt heveredtünk le a fodormentás, pipitérés pázsitra. Mi persze hasmánt, hogy jobban ráláthassunk a vízre, amelyen a csapatunk úszkált méltóságteljesen.

Gyönyörű koraeste volt. Az Ipoly felett jószagú szelek húztak el s a honti rétek szénaitlalt hozták ajándékba. Fejünk felett, a magasban vadlibák vonultak panaszos kiáltással. A vezér-gúnár Kóvár felé tartott, a jó kővér tocsogókra.

— Hű, de megnyöttek — mondta Mális, ahogy a fűben terelYESÉDÉTT. Két szétvetett lábán fekete cugos cipő, meg fehér pamut harisnya. Vasárnap volt!

— Megnyötöttek már csakugyan — folytatta. — Piros! Hozd be őket máma. Holnap le kő vágnyi a szárnyukat.

Alkonyodott. Fejünk felett szüntelen vonultak a vadlibák. Olyan alacsonyan szálltak, mintha tüstént le akartak volna ereszkedni a vízre ők is. S biztalták egymást azzal a megszohangzó, panaszos kiáltásukkal. A miénk is meghallották. Harsogtak csapkodták a szárnyukat s felelték is: gá-gá, gá-gá. Ez volt az egész.

Hanem egyszer csak elől s kiváltak, vészes. A kis csapat éppen kibukdacosult s nagy

Az Ur katonái

A Szabadkai-társulat bemutató előadása az oradeai színházban

Erejét és művészi felkészültségét jóval felülmúló feladatra vállalkozott a Szabadkai-társulat, amikor műsorára tűzte Emmet Lavery amerikai író világsikerű aratott színjátékát: Az Ur katonái. A színmű egymásután hódította meg Amerika majd Európa világvárosait s a budapesti nagy siker híre már jóval előbb hozzánk is eljutott. A színmű, amely egy Jézustársasági rendház falai között játszódik le a robbanásig feszülő lelki események és konfliktusok sorozata s olyan művészi felkészültséget követel, amit egy vidéki színház alig képes megoldani. Már magábanvéve az is megnehezíti a dráma színrehozatalát, hogy szereplői egytől-egyik férfiszínészek, akiket a darab úgy dikciójában, mint játékban kemény próbára tesz egy kis együttesel bíró vidéki társulat nem is rendelkezhet megfelelő erővel. Így a Szabadkai-társulat tegnapi bemutató előadása sem lehetett több jóakaratu kísérletnél s ezért nem lehet csodálkoznunk azon, hogy a színmű leghatásosabb jelenetei és drámai kitérései giccsbe fulltak.

Hiányozta a hatásos kórusok s a szegényes keretek között, a rendezés, bármennyire is művészi kézzre és komoly szándéku munkára vallott, nem volt képes az illúzió felkeltésére, úgy hogy mindent egybevetve, kár volt műsorra tűzni a darabot.

Az amerikai író világsikerű színművében meglepő biztonsággal és teológiai jártassággal egy izgalmasan érdekes témát, a csoda és a csodatétel problémáját tárgyalja s a jezsuita-rendházban olyan feszült légkört és drámai atmoszférát tud támasztani a téma körül, ami a finom lelki konfliktusok során a legizgalmasabb történet is felülmúlja és éppen ez a titka a színmű világsikerének. Komoly elmélyüléssel és átéléssel játszották szerepét Forgács Sándor, aki mindvégig csupa ideg és gyűlölet drámai tudott lenni, mellette egy nagyon intelligens színész Szabados Árpád volt az, aki feszültséget és drámai légkört tudott teremteni megjelenésével a színpadon s aki hangban és játékban is kifogástalan volt. Mosolygó derűt árasztott Szabadkai Miklós figurája és sok izvekezettel játszott Horváth László az orvos szerepét. A főbb színészek is dícséretreméltó izvekezettel küzdöttek végig szerepüket és nem rajtuk mult, hogy szokatlan alakításukban nem találták meg a hangot s nem tudták helyüket megállni.

A sácueni Caritas táncestélye. Saját tud. A római katolikus Caritas-egylet vasárnap tartotta játékoncélú táncestélyét. Az egytel azilis elnöké, gróf Stubenberg Józsefné minden lehető megtett a bál sikere érdekében, amely nem is maradt el. Az estély tarka változatosságban s mindvégig a legjobb kedvben telt el. A közismert oradeai műkedvelők Nosz Andorék is szerepeltek. Két művészi képet is sorsoltak ki. A sikerült mulatság, amelyen a grófi család mindvégig jelen volt, csak a reggeli órákban ért véget.

vízből s az iszapos tocsogó felé tartott, a jó csiklélő meg gyík-lélő helyre. Ott totyogtak s esőrüket jólesőn fúrták a pocsolóába. Akkor a mi vendégmadarunk csak megrázta magát egyet gágog, — de milyen diadalmasan megszohangzót! — megcsattogtatja a szárnyát s óh, jaj — felemelkedik! Felemelkedik — és repülni kezd! Repül az, de még hogy! Szép, egyenletes csapatokkal úgy szeli a leveleket, mintha mostanig mindig azt csinálta volna s száll, száll, egyre feljebb és egyre feljebb, nagy magasságba.

Mi előbb kétségbeesetten kiáltoztunk, azután, lebiggyedt szájjal, fehéttelennül és lesújtva bámultunk utána, pedig akkor már alig is láttuk.

A Kicsi szólalt meg elsőnek.

— Ellepült, — azt mondta.

Társai is megcsendesedtek, azok, akik itt maradtak.

Nagy bánatunkban csak az vigasztalt, hogy mi akkoriban még értettük az állatok nyelvét.

Ezt mondta valamelyik:

— Jó neki. Jó neki! Fel tudott emelkedni a pocsolóából!

S a másik is:

— Szegény fejünk, szegény fejünk! Itt hagyott minket...

Aztán fura fintorral félretartott fejjel nézett felfelé, kácsa-módon.

— Repülni jó lehet: háp-háp — s ezzel kiadta minden bánatát.

Meghalt Ciorogariu Romulus püspök, az oradeai görög keleti egyház feje

Oradea. Saját tud. A görögkeleti egyháznak nagy gyásza van. Kedden éjjel 12 óra 26 perckor meghalt Ciorogariu Romulus püspök, az oradeai görögkeleti egyház feje. Nyolcvanhárom éves korában, példátlanul intenzív munka után hunyta le a szeméit az agg egyházfő.

Már két nappal ezelőtt megérezte, hogy a halál az ágya fejénél leskelődik. Es megáldotta környezetét, majd búcsúzni kezdett szeretett hűgától. Jercan asszonytól, kedvelt unokaöccsétől, dr. Nerva Jercantól, Joannovic Romulus ezredestől és feleségétől, aki unokahuga volt és elbúcsúzott benső hivatól, Magier aradi püspök-

től. Moga Zachariás aranykeresztes főtanácsostól, régi házipapjától.

Tegnap éjjel is körülötte voltak mindazok, akiket szerette, akik legközelebb álltak a nagybeteg püspök szívéhez. Dr. Pop Sándor főorvos egész nap a püspök közelében tartózkodott, dr. Pacala orvos is jelen volt. A püspök tíz óráig csendesen elbeszélgetett hozzátartozóival és a házipapjával, aki az ágyánál imádkozott. Aztán lehunyta a szemét és elaludt. Tizenkét óra huszonhat perc volt, amikor Pop főorvos elengedte Ciorogariu Romulus püspök pulzusát és szomorú fejbólintással jelezte, hogy a püspök örökre elszenderült.

Temetése csütörtökön d. e. 11 órakor lesz a püspöki rezidenciából.

Ciorogariu Romulus pályafutása

Ciorogariu Romulus 1852 december 6-án született az aradmegyei Román-Pécskán. Apja jómódú gazdálkodó volt, évtizedekig a falu bírája. Középiskoláit magyar gimnáziumokban végezte. Hódmezővásárhelyen érettségizett, majd beiratkozott az oradeai jogakadémiára. Aradon teológiát végez, ösztöndíjjal utazik a lipcsei és bonni egyetemekre, amelyeket kitüntetéssel abszolvál. Először Aradon teológiai tanár, majd teológiai igazgató Aradon 1917-ig. Ekkor megválasztják az aradi egyházkerületben oradeai püspöki helynökké. Az impérium után főléleszti az oradeai püspökséget, 1920-ban pedig egyhangulag püspökké választják. Ekkor már az alsódi kerület szenátora. Mint püspök hivatalból tagja ezentul a szenátusnak, ahol bombamerénylet majdnem az életét követeli. 1921-ben avatták püspökké, majd a Román Akadémia választja meg tagjául. Közben szá-

mos királyi kitüntetést kap.

A püspökségnek megvásárolja a város egyik legszebb épületét, a Rimanóczy-palotát, az akkori Uri-utcában. Teológiát létesít, papi otthont, egyházi lapot alapít, egyházi nyomdát vásárol, az agrártörvény alapján földjavadalma szerez a püspökségnek, megszerzi a volt Markovics-laktanyát az államtól teológiai iskola céljaira, ugyancsak megszerzi a Saguna-utcai Gojdu-házat is egyházi célokra; sok templomot épített a megyében.

Mint politikus, már a békevilágban nagy szerepet játszott. Ő volt az aradi Tribuna című erősen nacionalista román organum szellemi vezére. Egyébként az első oradeai román lapot is ő alapította, a Tribuna Bihoruluit. Számos nagy feltűnést keltő szenátusi beszédet mond, amelyeket a kormányok mindenkor komoly megfontolás tárgyává tették.

A zokogó királyné és az összetört velszi herceg a király holtteste mellett

VIII. Edvárd néven lép a trónra az új király

A király az államtanács felállításáról szóló deklaráció délutáni aláírása után elvesztette eszméletét és injekciókkal sikerült csak még néhány óráig fenntartani szív működését. Az uralkodó eszdelően, békésen hunyt el, fájdalmi nem voltak. Amikor az orvosok látták, hogy a végső haláltusa bekövetkezése csak percek kérdése, a királynét és a hercegeket a haldokló szobájába szelítették. Mary királyné leterdelt a haldokló mellé és görcsösen szorongatta a kezét. Mellette terdelt a welszi herceg, a yorki herceg, a kentii herceg és felesége és Mary hercegnő. Az ágy másik oldalán a canterbury érsek terdelt és halk imát mormolt. Amikor a király kilehellte lelkét, Mary királyné, aki eddig bámulatos lelkierőt tanúsított, zokogásba tört ki és magához ölelte legidősebb fiát, a welszi herceget. A herceg e pillanatban úgy tűnt fel, mintha éveket öregedett volna. És ugyane pillanattól kezdve király is lett, kinek VIII. Eduard lesz ezután a neve.

Anglia ősi hagyományainak megfelelően, VIII. Eduardot a királyi tőzsde lépcsőjén, London város nyilvánossága előtt királlyá kiáltották. A miniszterelnök hajnalban intézkedett, hogy a törvényhozás két háza még a keddi nap folyamán üljön össze.

Az új királyhoz már is érkeznek a világ minden részéről a részvétlívratok.

Hetven ágyulövés a hadihajókról.

Az angol hajóhadat és hadsereget azonnal áteselítették a gázszírről s a hadihajók a ki-

rály éveit számának megfelelően, 70 ágyulövés-sel búcsúztatják a nagy halottat.

A westminsteri székesegyházban lesz a ravatal.

Az elhunyt király hamvait kedden szállítják a sandrighami Szt. Mária-Magdolna-templomba s itt marad addig, míg a temetésre nézve intézkedés nem történik. Innen Londonba viszik, ahol a Westminster székesegyház csarnokában ravatalozzák fel, hogy a lakosság is elbúcsúzhassék halott uralkodójától.

György király hamvait a windsori Frogmore királyi mauzoleumban helyezik örök nyugalomra, mely mauzoleum 1865 óta az an-

Laval és Aloisi zárt ajtók mögött tanácskoztak

A megiorlási bizottság az olajzárlat kimondásáról tárgyal

Genfből jelentik: A 18-as, megiorlási bizottságot Vasconcellos elnök szerda délutánra hívta össze. Valószínű, hogy a bizottság ülésein szakértői bizottság megalakítását fogják javasolni, abból a célból, hogy megvizsgálja az olajzárlat esetleges kimondásának körülményeit.

A hétfői diplomáciai tárgyalások közül egyébként Laval és Aloisi megbeszélése említésreméltó. A megbeszélések zárt ajtók mögött folytak s minden bizonnyal az abesszin viszály körül forogtak. A tanácskozás azonban láthatólag

Gondos feleség munkából hazatérő urát DIANA sósborszessel *) várja!

A fáradt, munkában törődött testet a DIANA sósborszessel való bedörzsölés felüdíti, új erőt, életkedvet ad. A DIANA sósborszessel alkatrészeit nemcsak lokálisan hatnak, hanem az egész testet felrészítik, a vérkeringést élénkítik, a fáradtság teremtette mérgeket eltávolítják. Egyetlen bedörzsölés meg fogja Önt is győzni a DIANA sósborszessel csodás hatásáról.

*) Minden gondos feleség tartson otthonában állandóan egy üveg

DIANA
SÓSBORSZESZT!

gol királyi család temetkezési helye.

Kedden a londoni tőzsde, színházak és egyéb szórakozóhelyek zárva maradtak. A londoni tengerészeti értekezlet is elnapolták a haláleset miatt.

Baldwin kedden este — középeurópai időszámítás szerint fél 11 órakor rádióbeszédet intéz az angol néphez.

Meghalt a király, éljen a király!

„Meghalt a király, éljen a király” ősi szokás szerint így hirdette ki francia nyelven a királyi herold az uralkodó halálának hírért. A kihirdetés nyomban megtörtént, míhelyt a belügyminiszter, akit az új király a palotába kóretett, hivatalosan megállapította az uralkodó halálát.

A törvényhozás mindkét háza kedden délután 6 órakor ül össze, hogy tudomásul vegye a király haláláról szóló bejelentést. Egy héttel később ismét összeül, hogy hűség esküt tegyen VIII. Eduardnak.

Anglia az uralkodó elvesztése feletti méretelen fájdalomában sem feledkezik meg arról, hogy reménykedéssel eltelve üdvözölje az új királyt.

Az angol király halála miatt elhalasztották a Népszövetség ülésezését

Genfből jelentik: A Népszövetség Tanácsának a keddi napra kiírt ülését és a 13-as bizottság szerdára összehívott ülését az angol uralkodóház gyásza miatt későbbre halasztották. Edén angol külügyminiszter és Bruce ausztráliai főmegbízott Genfből Londonba utaztak.

nem hozott semmi különösebb eredményt, ami érthető is, mert jelenleg sem egyik, sem másik nincs abban a helyzetben, hogy kezdeményező lépést tegyen. A megbeszélések tehát inkább annyiban van jelentősége, hogy az olasz és francia diplomácia közötti érintkezés fenntartását jelelti.

Nemzetközi körökben egyébként Genfből nem várnak nagyobb fordulatot. Aloisi genfi útja csak azzal magyarázható, hogy Olaszország nem akar távolmaradni az európai politikától.

Akit a halál akadályozott meg abban, hogy Mátyás király budai kútját elkészíthesse

Verocchio, Leonardo da Vinci mestere — ötszáz évvel ezelőtt született

A föld történetében nem sok idő ötszáz év. De az emberi élet véges határokhoz kötött földi tartózkodásában megmérhetetlen messzeségnek tűnik ez az idő. Pedig, — ha úgy vesszük, öt évszázad alatt nem is sokat változott az élet. Az emberek csak úgy tudnak gyűlölni és gyilkolni, mint a középkorban, s ha technikában valami „keveset” haladt is a világ, de művészetben... művészetben igen sok mindenben többet és jobbat produkáltak azok, akik már sokszáz éve porladnak valamelyik ismeretlen temetőben, mint a mai „reklámmesterek”, akiknek a világ összes sajtója rendelkezésükre áll. Itt van például Verocchio, Leonardo da Vinci mestere, akiről csaknem teljesen megfeledkezett a halásnak nem mindég mondható utókor és aki sokkal többet produkált műtívösségben is, szobrászatban is, sőt piktúrában is, mint a mai nemzedék úgynevezett „originális” művészei.

A XV. század közepe, igaz, csaknem olyan messzire van a mai generációtól, mint — mondjuk — a XIX. század vége és a gépkultúra emberei épp olyan kevéssé értik s értékelik a biedermaier művészetét, mint a Verocchio, Botticelli, Ghirlandajok, Leonardo da Vincik küzdelmes, de messziszázadokra világlító korát és művészetüknek szinte kifogyhatatlan mesevilágát.

1936-ban Olaszország háborút visel Afrikában s a háború szele nyugat népeinek szívét is dermeszti. Ötszáz évvel ezelőtt a savojai és piemonti, mantovai és médonai hercegek küzdöttek egymás ellen a hatalomért s még Firenzében felvirradt a Mediciek csillaga, a spanyol és frank császárok készültek a nápolyi királyság, a római birodalom megszerzésére.

Es mégis: ötszáz év előtt hatalmasabb, élet-erősebb, teljesebb művészet és irodalom fejlődött ki Itáliában, mint a magas kultúrájának nevezett XX. században, amikor sem az olasz piktúra, sem az olasz szobrászat nem emelkedik az európai művészet átlaga fölé s a festők között talán *Oppo* az egyetlen, aki leegyszerűsített színeivel képes a mai olasz lélek kifejezésére.

Öt évszázad aranypora

A XV. század olasz művészetéből messze kiemelkedik két ragyogó zsenie: *Botticelli*, aki csak négy évvel fiatalabb *Verocchionál* és *Leonardo da Vincinél*, Verocchio növendéke. Az egyik a középkor romantikus álmodozója, a másik: univerzális szellem, alchimista, gépkonstruktor,

Most hagyta el a sajtót:

A TIZENNÉGY SEGÍTŐ SZENT

című imakönyvecske, mely rövid tanítást ad a 14 segítő szent tiszteletéről és ismerteti vonzó életrajzukat. — Imák és tanítások élénkítik az illusztrációkban is gazdag imakönyvet.

Ára 12 lei.

Tömeges megrendelés esetén árengedmény.

Kapható az Erdélyi Lapok könyvosztályánál

mérnök, festő, a perspektíva kérdésének megoldója, aki mesterétől, *Verocchiotól* megtanulja az ezüst, arany, bronz olvasztását, az emberi test tökéletes anatómiáját, a színek keresését, hogy túlszárnyalva mesterét, a festészetben és tudományban Michel Angeloval versenyezhesen.

Azonban már a középkorban tudták, hogy a világ nemcsak gyermekekből áll és nemcsak aranyfűstös álmokból táplálkozik. A naturalizmust *Donatello* vissza is hódítja a szobrászművészet számára és a perspektívákat, a háborús képeket elsőnek festi meg *Paolo Uccello*.

Verocchio nem festett háborús képeket, nem készített hadi trofeákat, de a művészet fejlődéséhez mégis, igen-igen sokban hozzájárult s az ő működése nélkül szegényebb volna a világművészet a „Primulás hölgy” flórenci szobrával vagy a quattrocento egyik legszebb és legbeszédesebb plasztikai csoportjával, a florenci Orsanmichelle fülkéjében ma is megcsodálható Krisztus és szűz. Tamás szobrával.

Műtívösségtől a világhírre

Andrea del Verocchio 1436-ban született Kísérletező, tudatosan dolgozó, elméletekkel is behatóan foglalkozó mester volt, a természetábrázolás tökéletesítése, a formai és lelki finomságok kifejezése terén fontos lépésekkel vitte előre a művészetet.

Mint ötvös kezdte.

Az olaszországi műtívösséműhelyek nem egy zsenie kibontakozására adtak alkalmat és lehetőséget s *Benvenuto Cellinin* és *Verocchion* kívül sok más olasz mester első kísérleteinek voltak tanúi az alchimista műhelyekhez hasonló

ötvös-műhelyek. *Verocchio* műtívösséművei közül remekműve a florenci Battistero ezüst oltárán Keresztelő Szent János lefejeztése, amelyen a naturalista plasztikus művészet minden akkori vívmánya és erénye rajta van.

Amde *Verocchionak* szűk volt az ötvös-műhelye. Esmék, gondolatok, nagy tervek fűtötték és alkalmat is adódtak azok megvalósítására. Elele derekán, 1464-ben elkészíti a Medicic család számára *Medici Cosimo* sírkövét és a S. Lorenzoban levő Piero és Giovanni Medici sírmlékét, ezt a félköríves nyílásba állított, bronzlevéldíszes portirszarkofagót, amely a XV. század második felének egyik legszebb műremeke. Gyönyörű a Palazzo Vecchio udvarának kútja is és alighanem ez a kút adta az ötletet *Mátyás királynak* arra, hogy budai palotájának kertjében is *Verocchional* terveztesse díszkutat.

Bizonyára olvasóink is jól tudják, hogy milyen művészetért, tudományért és irodalomért rajongó renaissance lélek volt *Mátyás király*, aki olasz művészekkel, tudósokkal vette körül magát Budán is, bár ennek dacára, a renaissance mozgalma nem létesített magyar művészeti remekeket. *Egyedül maga Mátyás király volt az*. Ő megbízta *Verocchiot* a budai kút kivitelezésével, de a művész 1488-ban bekövetkezett halála megakadályozta annak létrejöttét. S a nagy olasz mestert mindössze két évvel élte túl *Mátyás*, az igazságos és rajongó renaissance-lélek.

Ha, — sajnos — Budán nem is áll *Verocchio* kútja, *Mátyás király* mégis kapott két szép *Verocchio*-domborművet *Lorenzo de Medicitől*. Az egyik Nagy Sándort, a másik pedig *Dáriust* ábrázolta.

A nagy művész mester maradt a piktori vászon előtt is. Az első volt a firenzeiek között, aki megértette a tájkép jelentőségét s a fény és forma szerepét a tájképben. Tőle tanulta a perspektíva alapismeretét *Leonardo da Vincinél* s tovább fejlesztve mester elméleti és művészeti eredményeit, a kor legnagyobb elméjévé lett.

Verocchio után sok más művész dolgozott Itáliában, de a korra, melyben élt s az elkövetkező századokra kiható hatással csak nagyon kevesen voltak közülök s egy sem dicsékedhetik el azzal, — hogy *Leonardo da Vincinek* volt az első mestere.

H. Ö.

Fantasztikus versenyek

Míg a nagyhatalmak a háborúskodásban versenyeznek egymással, addig a legfantasztikusabb hangzó versenyekről értesülünk a világ legkülönbözőbb tájairól. Versenyeket tartottak az őszember idején is, de olyan bolondos mérkőzések, mint amilyenek manapság zajlanak le, csak az u. n. kultúrkorszak embere képes kitalálni.

Ime legújabb versenyhíreink:

Harc a tojásevés rekordjért

Az angol statisztikusok néhány héttel ezelőtt kimutatták, hogy minden angol évenként átlagban 151 tojást eszik meg. Angliában alig képzelhető el étkezés tojás nélkül.

Az amerikaiak nem egykönnyen törődnek bele abba, hogy bármiben is más ország érjen el rekordot s ezért az amerikai statisztikusok azonnal ellenstatisztikát tettek közzé, amelyben lebizonyítják, hogy az Egyesült Államok minden lakosa évi átlagban 273 tojást eszik meg, tehát Anglia jogtalanul vindikálja magának a tojásevés rekordját. A harc a tojás körül nem csitult el, mert hiszen nemcsak a tojásevés rekordjért dül, hanem azért is, hogy bebizonyítsák, melyik állam tyúkjai szolgáltatják a legtöbb tojást, tehát honnét célszerűbb tyúkokat vásárolni a többi államnak.

Fejtetőnállási verseny

Két vállalkozószellemű fiatalember *Syraan*-seban elhatározta, hogy fejtetőnállási versenyt rendez s díjakat tűz ki azoknak, akik a leghosszabb ideig tudnak a fejük tetején állni. A

részvételi díj meglehetősen magas volt, de ennek ellenére is sokan jelentkeztek, hogy a fejtetőnállási világbajnokságot megnyerjék. A verseny első díja ezer dollár volt s emellett a „világraszóló dicsőség”. A versenyt a napokban fogják megtartani.

Egyesek ugyan be akarták tiltani a versenyt, sőt a rendőrséget is értesítették az embertelen versenyről, de a hatóságok arra az álláspontra helyezkedtek, hogy mindenkinek joga van a saját fejetetejére állni, ha akar. A verseny megkezdésének így akadályja nincs. Az élelmes versenyrendező a látogatóktól belépti díjat kérnek s így az egész vállalkozás jó üzletnek ígérkezik, ami azt bizonyítja, hogy a fejtetőnállás rendezői — nem estek a fejükre.

Cocktailverseny Londóban, kellemetlen akadályokkal

Most rendezték meg Londonban a nemzetközi bor- és szeszkiállítás, amelyet versennyel is összekötöttek, amennyiben a kiállítás zsűri-jének meg kellett állapítania, melyik a világ legjobb cocktailje. A zsűri meglehetősen nehéz feladat előtt állott, mert 2300 különböző cocktailfajtát kellett megbírálnia.

A zsűri tagok kezdetben maguk is versenyre keltek, hogy ki bírja tovább a „bíráskodást”, a kiállító cocktailgyárosok azonban panaszai emeltek, mondván, hogy a tízodik próbaívás után a zsűri tagjainak teljesen mind-egy, mit isznak. A verseny rendezősege tehát elrendelte, hogy a zsűri tagok ezentúl minden hét minta után legalább egyórás szünetet kötelest tartani.

HIREK

Központi szerkesztőség, kiadóhivatal
és előfizetés teljesítési helye
Oradea, Strada Regele Carol II. 6.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Hétoldalon. Egész évre 300. félre 150. negyedévre 75. Egy hónapra 15. Magyarországon: Egész évre 30 P., félre 15 P., negyedévre 7 P. Egy hónapra 1 P. 20. Hétoldalon. Magyarországon: Egész évre 30 P., félre 15 P., negyedévre 7 P. Egy hónapra 1 P. 20.

Postatakarékpontjainak csekk száma: 80.037.
Telefon: 27.

Felolvaszerkesztő: **PEREDI GYÖRGY**
Cíj szerkesztő: **DR. SÚLYOK ISTVÁN**
Cíj, Pista Utca 13. — Telefon 302.

Kéziratokat nem ösztönöz meg és nem adnak vissza.
Csekket a kézbesítéskor meg kell adni a postahivatalnak.

Időjárás

Az időjárásjelző intézet jelentése szerint
további szél, fokozatos lehűlés, záporoszerű eső,
a hegyeken havazás várható.

ZÜRICH: ZARLAT. Párizs 20.24¹/₂. London 15.19. Newyork 307. Brüsszel 51.87¹/₂. Milánó 24.37¹/₂. Madrid 41.95. Amszterdam 208.52¹/₂. Berlin 123.50. Bécs — 57. Prága 12.72. Varsó 57.85. Belgrád 700.

Benes fogadta a Szokol egyesület küldöttségét. Prágából jelentik: Benes csehszlovák köztársasági elnök hétfőn fogadta a Szokol-egyesület küldöttségét, akik előtt büszkén hangoztatta, hogy ő maga már 6 éves kora óta tagja a Szokol-egyesületnek, s egész családjáé is ebben a szellemben nevelkedett. Benes ezután hozzájárulását adta, hogy az egyesület tagjai Romániában és Jugoszláviában csoportos utazásokat rendezzenek és részt vegyenek a berlini olimpián.

Új tanár a satu-marei teológián. Sajtó tud. A közoktatásügyi miniszter **Lőrincz János** hittanárt az Eminescu gimnáziumban viselt tisztjétől felmentette. **Fiedler István** megyéspüspök **Lőrincz János** helyébe **Frik Ferenc** eddigi teológiai tanárt delegálta. **Lőrincz János** a satu-marei teológián nyert új beosztást, ahol az egyháztörténelemnek és bölcseletnek lett a felelősen előadója.

Feloszlatták a japán országgyűlést. Tokióból jelentik: A japán országgyűlést feloszlatták. A lapok szerint ennek oka az volt, hogy a szejikai-párt bizalmatlansági indítványt akart előterjeszteni a kormány ellen.

Kivegzik a budapesti Szabadság-téri bankrablót. Budapestről jelentik: A Szabadság-téri bankrabló előtti kedden délután hirdette ki a **Gadó-tanács** a kormányzó leiratát a kegyelmi kérvényre. A kihirdetés zárt ajtók mögött történt. Ugy tudják, hogy a kormányzó nem élt kegyelmezési jogával, s szerdán reggel mindhárom rablógyilkost kivégezték.

Most aktuális! Fontos könyvjutalom!
Reumás betegeknek nélkülözhetetlen!

A reumás bajok házi kezelése

Írta: dr. Engländer Árpád.

Hogyan szabadulhatunk házi kezeléssel a reumás betegségektől?
Az értékes tartalomjegyzékből: Mi a reuma — Izületi és izomreuma — Köröközők — Az izületi reuma — Mikor kezdjük el gyógyítani a reumát? — Hogyan védekezünk a reuma ellen? — A reumás bajok házi kezelése — Masszázs — Borogatások — Diathermia — Étrendi előírások — A fejszomok reumája — Fürdők — Helvi melegkezelések — Hexenschuss — Homokfürdők — Iszap kezelés — Ivókurák — Kádfürdők — Kénfürdők — Kőszóvány — Ledorzólések — Lumbago — Nyaki izom reumája — Priessnitz borogatások — Sófürdők — Soványító kurák — Száraz pakkolás — Thermofor — Hőlégkezelések, stb., stb.

Az összes reumás megbetegedések gyógymódjait a legkimerítőbben tárgyalja ez a kitűnő mű, amely kitűnő tanácsaival valóságos áldás a reumás betegségekben szenvedőknek.

Ára 85 lei és portó.
Kapható: kiadóhivatalunkban.

STYVA? ASPIRIN

Befejezték a Cagero-boitrány vizsgálatának első részét. Bucuresti. Sajtó tud. A Cagero-boitrány vizsgálatának első része befejezést nyert s az első öt terhelt ellen kibocsátott letartóztatási parancsot részletesen ismer- telik a lapok. E parancs értelmében a bucu- resti fogházba küldték **Marius Niederhojert**, a Blood Importatorilor 34 éves cégvezetőjét, **Samuel Samuelit**, aki cégjegyző volt ugyan- annál a cégnél, **Radu Anghel** 38 éves tisztvi- selőt, a Banca Nationala alkalmazottját, **Donciu Giorgescut**, a Banca Nationala tisztviselőjét és **Petre Marinescut**, a Steaua Romana tisztviselőjét.

A kínai „himlőoltás”. Már régen megfigyel- ték, hogy azok az emberek, akik bizonyos fertő- ző betegséget, például himlőt állottak ki, ugyan- azt a betegséget többé nem, vagy legalább is hosszú ideig nem kapják meg. A szervezet tehát bizonyos védőerőt, immunitást szerzett a beteg- ség következtében. Az óriási kulturával rendelke- ző kínaiak ezzel teljesen tisztában voltak s úgy előzték meg a himlőt, hogy gyermekeikre himlő- betegéket ingét adták. Ebből indult ki Jenner, a himlőoltás halhatatlan felfedezője is. Ezek szer- rint a kínaiak a papír- és selyemgyártáson, a puskapor és tengernyi más eszköz feltalálásán kívül a himlőoltásra is rájöttek. Mindössze az el- járás módjában van különbség, a lényeg teljesen ugyanaz.

Öngyilkos tábornok. Budapestről je- lentik: **Sólyom-Fekete** Gellért nyug. honvéd- tábornok kedden reggel vadászfegyverével agyonlőtte magát. Mire a mentők a helyszínre érkeztek, már halott volt. Az 57 éves tábornok súlyos betegsége miatt követte el tettét. Néhány hónap előtt agyvérzést kapott és azóta nagy fájdalmat volt.

Zátonyra futott egy magyar gő- zös. Budapestről jelentik: Newyorkból érkezett távirat jelenti, hogy a **Csikós** magyar tehergő- zös az Atlanti Óceánon Welmington közelében zátonyra futott. A **Csikós** 7750 tonna terjedel- mű. Antwerpenből indult Welmingtonba, hogy árut vegyen fel. A legénységnek nem esett baja a katasztrófa alkalmával. Jelenleg vontató gőzösök igyekeznek kiszabadítani a ma- gyar tehergőzöst szorongatott helyzetéből.

Debreceen felett csapatostól huznak a vadlu- dak észak felé. Debreceenből jelentik: A város fe- lett napok óta csapatostól huznak a vadludak észak felé. A vadludak visszatéréséből a rövide- sen beálló tavaszra következtetnek. Az bizo- nyos, hogy a vadludak a délvídek melegebb idő- járása elől huzódnak észak felé és ösztönüket megcsalta a téli időben szokatlan meleg időjárás. A vadlud-huzáshoz tartozik a következő eset is: Az Attila-téren szolgálatot teljesítő rendőr észre- vette, hogy a görög katolikus templom előtti kertben szárnyaszegett vadliba sétált. Megszi- nálta a szerencsétlen madarat és amikor felvál- tották a szolgálatból, bevitte a rendőrségre, ahol társával együtt ápolják. Az eltévedt vadlibát va- laki elfogta és ollóval lenyírhatta mindkét szár- nyát.

A finn éremkiállítás megnyitása. Budapest- ről jelentik: Vasárnap délelőtt féltizenkét órákor ünnepélyes keretek között a Nemzeti Múzeum dísztermében megnyitották a finn reprezentatív éremművészeti és szőnyegkiállítását. Ugron Gá- bor üdvözölte Onni Talas finn követet, aki vála- szában a két festőművész közeledése fölött érzett reményességét hangoztatta. Ifj. báró **Wlassics Gyula** államtitkár **Hóman Balint** kultuszminiszter üdvözlését fogadta.

*** Elhárjasodásnál, köszvénynél és cukorbeteg- ségnél, oxaluria és phospheturia képződésénél, húgysavas sók lerakódásánál a természetes „Ferenc József” keserűvíz javítja a gyomor és a belek működését a tartóan előmozdítja az emésztést. Az orvosok ajánlják.**

TUL SOK A PETRÓLEUM.

A mult esztendőben elhunyt szellemes francia diplomatától **Franciáország római követétől, de Jouvelet Henrytől egy francia politikus megkérdeste:**
— Csakugyan olyan rengeteg petró- leum van Abesszíniában?
Es Jouvelet:
— **Elgondol, elhíhet, hogy az egész világot lángba borítja, ha nem tudjuk lo- kalizálni a tüzet.**
Mire a szenátor melanholikusan fel- sósájtott:
— **Tul sok a petróleum mindenfelé...**

Terményárak. Oradeai magánforga- lom: buza 480, rozs 350, árpa 320, zab 370—380, korpá 270—280, tengeri 320—340, nullás liszt (nagyban) 920, négyes liszt 860 lei. Az oradeai Mezőgazdasági Kamara a terménypiac áraitól az alábbi hivatalos jelentést adta ki: buza 470—480, rozs 350—360, kukorica 330—340, árpa 320—330, zab 330—340, szóna 150—170, lóhere- lucerna 190—220, szóna 35—40 lei. A kövér sertés ára 16—22 lei között mozog.

Vagyonkezelési szabálytalanságokat vizsgálnak Joseni nagyközség vezetése- génél. Mercurea-Ciuc. Sajtó tud. Páll Ignác volt községi bíró súlyos vádat emelt a község vezetői ellen. Az ügyészséghez, erdő- igazgatósághoz felterjesztett feljelentésében azt állítja, hogy a községi erdővagyonnal panamák történtek és nagybősszegű károsodás érte a községet. A vizsgálat megtartására a községbe küszálló **Lasca főügyész, Antonescu** vizsgáló- bíró, **Gábor Gheorghe** löszolgabíró és a sghi- soarai erdőigazgatóság egyik főtisztviselője.

Halálozások. Dr. Erdődy Ignác Gusztáv nyugalmazott állami elsőosztályú főorvos, 79 éves korában Baia-Maren szombaton meghalt. Temetése hétfőn volt, óriási részvét mellett. A Gyöngyösi, Mács és Erdődy családok gyászolják. Özv. Nagy Demeterné 66 éves korában Ora- deán meghalt. Temetése tegnap volt a Haller-ká- polnából. — Popik Imréné 40 éves korában meghalt. Temetése tegnap volt az oradeai jár- ványkórházból. — Özv. Cosa Józsefné 78 éves korában Oradeán elhunyt. Temetése holnap, szer- deán délután 2 órákor lesz a Rulikovszky-temető- ből. („Kegyelet”).

Többször Sándor asztalos Oradeán, 46 éves korában meghalt. Temetése 21-én délután 3 óra- kor lesz a Steinberger-féle kápolnából a Rulik- kovszky-temetőbe. (Caritas).

Özv. **Dávid Lászlóné** 48 éves korában Ora- deán meghalt. Temetése 22-én délután 2 órákor a Kolonja Iosia 54. utca 16. számtól.

Gömbös Gyula magyar miniszter- elnök egységes álláspontot kíván országától a külpolitikában

Budapestről jelentik: A nemzeti egység- pártja hétfőn délután tartotta Eszterházy-utcai helyiségében ezévi első pártértekezletét, amelyen a párt tagjai teljes létszámban megjelentek. **Iványi Béla** pártelnök megnyitja után **Gömbös Gyula** miniszterelnök szólalt föl és kárhoztatta, hogy a belpolitikában rosszhiszemű bírálatok- kal kell találkozni. Majd arra kérte a párt tag- jait s az országot, hogy külpolitikai kérdések- ben az egész nemzet egységét mutasson. Ezért örömmel üdvözli **Bethlen István** gróf újévi cikkét. Erre az egységre fokozott mértékben szükség van. Kéri tehát az országot, mutasson nyugodt méltóságot a látszólag kaleidoszkop- szerűen váltakozó külpolitikai helyzet megíté- lésénél. A kormány külpolitikai irányvonalaát az általános európai helyzet s a nemzet reál- politikai érdekei szabják meg és felelőtlen hoz- zájárásoknak nincs jogosultságuk. Az európai hatalmak feladata a béke fenntartása, illetőleg a békét veszélyeztető ellentétek kiküszöbölése. Az olasz-abesszin viszály ügyén kívül ma más kérdés aligha időszerű. Magyarország számára pedig minden kérdés a béke, és az egyenjogúság szempontjából bír jelentőséggel. Magyarország a békét a legfontosabb kérdésnek tartja.

KÖZGAZDASÁG

A piaci árak emelkedése

Már olyan döbbenetes lendületet vett, hogy még győzzük regisztrálni az ország minden részéből tömegesen befutó jelentéseket. Igazságot szolgáltatni mőfölelt nehéz ebben a kényes és bonyolult kérdésben. A vélemények ugyanis annyira megoszolók, az érdekek pedig annyira szertedgazók, hogy ama bizonyos, sokszor emlegetett „közösnevező” kialakulása sokkal inkább ábránd, mint lehetőség.

Általában az a magántulajdon nezőpontjából szemlélődő közgazdaság sarkalatos tétele, miképp a szükségleti cikkek magasabb árszínvonalra a termelés fokozására kedvező befolyást gyakorol. Nem tagadjuk: sok igazság lakozik ebben a megállapításban. Amde a benne testet öltő igazság — sajnos — csak viszonylagos. Vagyis egyedül abban a vonatkozásban helytálló, hogy az áraknak szabad emelkedniük, de e folyamattal párhuzamban kell gyarapodniuk a kereseti lehetőségeknek is, — különben négyzetesen megbomlik a termelés és fogyasztás összhangja.

Boldog emlékeztető Huzella Gyula, az oradeai Kereskedelmi és Iparkamara hajdan nagybíró elnöke egyik ragyogó közgazdasági előadásában a következő, kőbe kívánkozó kijelentést tette:

— Ma sokat beszélünk a „többitermelés”-ről. Ez helyes is. Amde csak akkor igazság, ha a többitermelés követeléséhez hozzáfűzzük a „többitermelés” legfőbb parancsát is.

Nagy és örökös igazság, amely tévelygéseinkre a reflektor erős fényével világít. Nem helyes, nem méltányos, sőt — az egyetlen el-

bánás alapelveiből kiindulva — nem is igazságos az a közgazdasági politika, amely csak az államháztartás fiskális szempontjait tartja szemelőtt. Elvégre a lakosság teherbíróképességének is határai vannak. Ha pedig az adóprés szorít, ha a közteher direkt és indirekt többlettekkel nehezül reá, — fogyasztóképesége annál is inkább csökken, mert kereseti lehetőségei már hosszú évek óta minimálisak.

A piac drágulásának okairól eltérőek az elméleti és gyakorlati közgazdászok véleményei. Eltérőek, — de éppenséggel nem őszinték, főleg pedig nem kozmikusán szemlélődők. Akadnak nagy számmal, akik — nem ok nélkül — a külkereskedelmi és valutakorlátozásokat, mások — szintén teljes joggal — a kartellek túlkapacitást teszik felelőssé a piac áldatlan viszonyaiért. Sokan a vámkokat, adókat, takszkat és fuvardíjakat okolják. Némelyek a munkabérek emelkedése (?) miatt emelnek súlyos vádakat. Akik pedig bankár szemüvegen át néznek, illetve látni vélnek, — úgy mondják, hogy az „aranykészletek” helytelen megosztásában rejlik a nagy titok.

Mindaz azonban csak elmélet, jelszó vagy ürügy. És a piac szánálása érdekében nem is perdöntő. Ismételjük: a piaci árak kérdése attól a perctől kezdve nem probléma, amint egyensúlyba kerül a termelés a fogyasztással.

Ennek pedig egyedüli feltétele: kiadós munkaalkalmak, kereseti lehetőségek biztosítása. Vagyis céltudatos közmunkaprogram végrehajtása.

(— lán —)

Az erdélyi és bányási árutőzsdék szövetségbe tömörültek

Románia új tőzsdetörvénye alapján Erdélyben és a Bánságban négy árutőzsde létesült Cluj, Oradea, Arad és Timisoara székhellyel. Mind a négy árutőzsde igen hasznos tevékenységet fejt ki és kialakulása tekintetében játszik nagy szerepet.

Ezek az intézmények azonban sokkal fiatalabbak, semminthogy bizonyos egységes szokványok és rendszerek alakulhattak volna ki működésükben, holott az tőzsdéi szempontból rendkívül fontos volna.

Dr Manuila Camil timisoarai kamarai főtitkára az érdem, hogy ezt a szükségletet felismerte és mozgalmat indított az erdélyi és bányási árutőzsdék szövetségének megalapítása iránt. A feladat nem volt éppen könnyű, mert — bár az összes tőzsdék átlátták a szövetség feltétlen szükségét — a székhely kérdé-

sében differenciák támadtak. Mindenik tőzsde attól tartott — és nem is ok nélkül. — hogy a szövetség székhelyén működő tőzsde uralgó magaslátára fog törekedni a többiekkel szemben. Ez a felülkerekedés pedig az intézmény élelelemét, az autonómiát veszélyeztetné. Végre is azonban sikerült szerencsés kezű megoldással az ellentéteket áthidalni s vasárnap megalakult a szövetség. Az alapszabályok értelmében a székhely évenként más városban lesz és a szövetség székhelyén működő tőzsde elnöke egyben a szövetség elnöke is. A tőzsdeszövetség jelenlegi székhelye Timisoara. Elnöke a folyó évre Ionaşiu Titu képviselő, főtitkára pedig Pacurarariu Jon. A szövetség tőzsdéjegyekben egyenesen jár el s rövidesen hozzálát az erdélyi és bányási árutőzsdéi szokványok kidolgozásához.

Az államvasutak áruszállítási illeték-emelése áremelkedést okozott

Satu-Mare. Saját tud. Az államvasutak vezérigazgatósága a napokban új áruszállítási díj-szabást vezetett be, amely annyiban különbözik a régiktől, hogy megszünteti a kedvezményes tarifát.

Az úgynevezett 33-as díj-szabás elrendelte, hogy a dunai hajók részére feladott szén- és ásványok, fűszerek, műtrágya- és állományok, cellulose gyártásához szükséges faszállítmányok, pakura, petróleumkocsz, terméskő, só, érc, pirit, hulladék és cseppfolyós gáztartályok kedvezményes tarifa mellett szállíthatók a CFR összes vonalain. Most az 53-as díj-szabást fogja felszámítani a vasút, ami lényegesen különbözik az addigi tarifától és a cikkekkel megdrágítja. Ezáltal a külföldre irányított téglá és fedőeserép is kedvezményes tarifát élvezhet, az utóbbi

akkor is, ha belföldi állomásra volt címezve. Most az a cikkekrol intézkedő 374-es díj-szabást is hatályon kívül helyezték és az új tarifa e cikkekben is drágulást hozott.

A külszállítás mellett a belföldi áruforgalmat is megdrágította a CFR. Eddig a vasárak tekintélyes kedvezményrel voltak szállíthatók, most ezt eltörölte az államvasutak vezérigazgatósága, amit a fogyasztók kell, hogy megfizessenek. Ez ellen a vasipar tiltakozását jelentette be, de csak annyit tudtak elérni, hogy a 6. díj-szabást fogja a vasút felszámítani.

A CFR intézkedése általános drágulást hozott, amit inkább az alsóbb népreteg fog megérezni. A petróleum ára egy lejfel emelkedett, a vasáraké huszonötlet az épületanyagok ára is magasra szökött.

Új vámtörvény készül, amely lehetővé teszi a lefoglalt tárgyak azonnali elárverezését

Satu-Mare. Saját tud. A satumarei hármahatár rengeteg csempészügylet eredményez. A lefoglalt tárgyak és értékek az állam tulajdonába mennek, de a jelenlegi törvények rendelkezése szerint addig el nem árverezhető, amíg az ügyben jogerős ítélet nincs. Mivel az eljárások nagyon hosszadalmasak s nem egy évekig is eltart, a satumarei vámhivatalnál rengeteg csempészaru halmozódott fel. Hiszen nem egy esetben egész üzletre való csempészárut fognak, amit a vámhivatal raktárában helyeznek el. A satumarei vámraktárban olyan nagy a zsúfoltság, hogy ebben az ügyben felírta Bucureşti-be és kérdezték, hogy mit tegyenek a felgyülemlett áruval. Azt a választ kapták, hogy most készül az új vámtörvény, amely az ilyen esetekben is új rendszabályokat hoz s lehetővé teszi, hogy az elfogyott csempészárut, tekintet nélkül a megindult eljárásra, azonnal el lehessen árverezni.

Kétszázmillió hitelt nyitnak a folyamigazgatóság részére. Satu-Mare. Saját tud. A földművelésügyi miniszter rövidesen kétszázmillió hitelt nyit a folyamigazgatóság részére. Ebből az összegből a folyamok mentén raktárakat, halfeldolgozó üzemeket és konzervgyárat akarnak építeni, azonkívül a szekezerü haltenyésztést is terbe vették. Ebben az értelemben véleményezést kértek az összes folyammérnökségektől a hatáskörükbe tartozó folyókat illetőleg. Előreláthatólag Satu-Mare is kap egy ilyen halfeldolgozó üzemet.

Havonta hetvenezer lejt fizet ki tejtért a Chezdi szövetség. Tg.-Săcuesc. Saját tud. A szövetségi elnöke egy pár lelkes apostola alig két évvel ezelőt a legerényesebb anyagi eszközökkel alakította meg a Targu-Săcuesc-i Chezdi tejszövetkezetet, melyhez néhány szomszédos község jóra való gazdája is csatlakoztak. A kis szövetség becsületes, szorgalmas munkával hamar felküzdötte magát. Vajtermékei ma már Brasovtól Bucureştiig olyan keresletnek örvendenek, hogy nem is képesek eleget szállítani belőle s ennek következtében a tejárakat is olyan kedvezően tudták megadni, hogy lényegesen többet fizetett s barcasági száz szövetségi tejáraknál. Az új esztendőben tartott első szövetségi gyűlésen dr Solyom Miklós elnök és Solyom Béla plébános igazgatósági tag számoltak be a szövetség munkájáról, örömmel állapítva meg, hogy az elmúlt év minden hónapjában átlag hetvenezer lejt fizetett ki a szövetség tejtért a tagoknak. Ennek a szép sikernek tulajdonítható, hogy a gazdák újabb tömegesen lépnek a szövetségbe.

Leszállították a buza kiviteli jutalmát. Bucureşti. Saját tud. A belföldi piacokon a buzaárak emelkedő irányzatot mutatnak, aminek folyamán nyaképpen a kormány a földművelésügyi miniszter előterjesztésére elhatározta a búzakivitelni engedélyezett vagononkénti 7 ezer lejes kiviteli jutalomnak 2 ezer leire való leszállítását. A már megkötött vásárlási s kiviteli szerződéseknél még a régi jutalmat engedélyezik. A földművelésügyi miniszter nyilatkozata szerint a búzával bevetett terület nagysága 2.36 millió h. és a termelés nemcsak a belföldi szükségletet fedezi, hanem még kiviteli felesleget is biztosít. A kormány gazdasági tanácsa a tavaszi vetési munkálatokra 50 millió lejes hitelt engedélyezett.

Megjelent!

A szövetség szervezéséről szóló törvény

Az érvényben levő teljes román szöveggel, magyar fordításával és tartalomjegyzékkel.

Kiadta és fordította:
Dr Borbély Lajos, ügyvéd

Ara 125 lei és portó.

Kapható: könyvosztályunkban.

Lefoglalták a mercuria-cluci kaszinó berendezését. Saját tud. A kártyajátékoknak nyilvános helyen való szabályozásáról szóló törvényes intézkedések végrehajtása során huszonezer lei kártya-taxával rótták meg a kaszinót, melyből 12.500 leit a kaszinó meg is fizetett. Félévkor bejelentette, hogy a játékokat beszünteti és kéri, töröljék a hátralékos 12.500 leit, mert nem áll módjában ilyen magas taxát fizetni. Illetékes helyen nem vették figyelembe a bejelentést és végrehajtó jelent meg a kaszinó helyiségében és az ott található minden berendezést lefoglalt.

Pintér Jenő és György Lajos

A magyar irodalom története

I. kötet.

Kapható: könyvosztályunknál

Ára 30 lei.

Az amerikai hadiipar döbbenetes titka. Londonból jelentik: A washingtoni szenátus magán hadiiparvizsgálóbizottságának ülésorozata viharos vitával ért véget. Thomas Lamont, a Morgan-cég egyik főnöke hosszú keresztkérdések után gunyosan kérdezte a kormánypárti szenátoroktól:

— Nyilván azt hiszik, hogy a bankok megvásárolták egy demokráta kormányt?

— Meggyőződésünk szerint jórészt az Önök kölcsöneinek tulajdonítható, hogy beavatkoztunk a háborúba — vágott vissza Clark kormánypárti szenátor — és talán én is így beszélnek, ha az antant által fizetett 90 millió dolláros hadinyereség után a zsebemet!

A szenátorok között nagy vihar keletkezett Wilson személye körül. George és Pope szenátorok halottgyalázónak bélyegezték Nye szenátort, a vizsgálóbizottság elnökét, mert Wilson az ülésen hazugnak és csalónak mondta.

anyagi akadály van, amennyiben a vármezve ötmillió leles kölcsönt keres, hogy a költségeket fedezni tudja. Ha ezt az összeget sikerül megkapni, ami valószínű, úgy májusra elkészül a satumareli győvőerő megerősítése.

Tömeges fegyelmi tárgyalás református lelkészek ellen. Săuceni. Saját tud. A valea lui Mihai környéki esperesválasztást jóváhagyó egyházközségi határozat ellen az egyházmegyéből tíz lelkész tiltakozó iratot nyújtott be a püspöki hivatalhoz, amelyben az említett községi határozatot törvénytelennek bélyegezte. Ezért a beadványt aláíró tíz lelkész ellen Sulyok István püspök hivatalból fegyelmi eljárást rendelt el a bírósági eljárásra a carei egyházmegye vezetőségét delegálta. Az ügy tárgyalását folvó hó 28-án tüzték ki. A tárgyalás iránt egyházi körökben széleskörű érdeklődés mutatkozik.

Edes a bosszu. Londonból jelentik: Az egyik angol lelkész a napokban gyorsjárat miatt idéztet kapott a bíróságra. A bíró előtti arra hívatkozott a lelkész, hogy nem hajtott gyorsabban harminckilométeres sebességnél. A rendőr viszont, aki a feljelentést megtette, azt állította, hogy a lelkész legalább ötvenkilométeres óránkénti sebességgel vágatott. A bíró kissé nehéz helyzetben volt a két egymással ellentmondó állítás folytán és ezért megkérdezte a vádlottat, hogy nem haragszik-e valamiért reá a rendőr? A lelkész a következőként válaszolt:

— Nem hiszem, hogy haragszik rám a rendőr, igaz ugyan, hogy három évvel ezelőtt én eskettem meg a feleségével.

A bíró nem szólt semmit, a rendőr sem. Az ítélet végül is egészen jelentéktelen pénzbüntetésre szült.

Már csak 3 nap

van hátra 1936 január 25-ig, az „Erdélyi Lapok” egyévi és félévi előfizetésének rendezésére.

Ha részt akar venni alábbi ajándék-sorsolásunkon, még ma rendezze előfizetési díját.

Akik 1936. január 25-ig beküldik az 1936. egész évi előfizetésüket, azok között kisorsolunk:

1. nyeremény: **Ingyenes részvétel az „Erdélyi Lapok” által 1936. év folyamán rendezendő olaszországi társasutazáson.**

2. nyeremény: **Ötnapi ingyenes velencei tartózkodás, november 1-én az Erdélyi Lapok társasutazásával kapcsolatban.**

3. nyeremény: **Egy Standard rádió, legszebb kivitelben.**

4. nyeremény: **Igen szép férfi vagy női zsebkönyv.**

5. nyeremény: **Magyar Szemle díszkönyvvelnek sorozata (5 kötet).**

Akik 1936 január 25-ig beküldik az 1936. félévi előfizetési díjukat, azok között kisorsolunk:

1. nyeremény: **Ötnapos ingyenes tartózkodás a Püsnök-nyócvfürdőben.**

2. nyeremény: **Ötnapos ingyenes tartózkodás a Gyilkos-tónál.**

3. nyeremény: **Egy fényképezőgép.**

4. nyeremény: **Egy uti neszszér.**

5. nyeremény: **A Szentek Életének négy kötete (rötvé).**

Már nem sok idő van még hátra, azért lehetőleg forduló postával utalja át a megfelelő előfizetési díjat, hogy résztvehessen ajándék-sorsolásunkon.

Statisztika Tg.-Săucesc városáról. Tg.-Săucesc.

Saját tud. A treiscaunemegyei Tg.-Săucesc városának szomorú statisztikai adatait már az elmúlt évben is közöltük. Sajnos a helyzet azóta se javult lényegesen s az egyházak által közölt 1935. évi statisztikai adatok sok aggodalomra adnak okot. Az 5100 lakóú városban összesen 74 gyermek született, akik a római katolikus, illetve református felekezetekhez tartoznak. Ezzel szemben a két említett felekezet hívei közül meghaltak összesen százan. Az elhunytak több, mint harminc százaléka gyermek. A római katolikus egyházból 6, a református egyházból 9 tért át a görögkeleti vallásra.

Az Erdélyi Magyar Tanító legujabb száma is gazdag tartalommal jelent meg. Vezércikkében az államsegély kérdésével foglalkozik, amely után dr. Dénes Szilárd, Kilia Sándor s mások értékes tanügyi cikkei következnek. Gazdag rovatok egészítik ki a jól szerkesztett számot. A Magyar Tanító szerkesztősége és kiadóhivatala Oradea, Str. Take Jonescu 6. sz. alatt van. Egész évre 60 lei.

* **Elhízott egyéneknek** a már régóta szívesen alkalmazott természetes „Ferenc József” keserűvizkura a bélműködést erőteljesen előmozdítja, az anyagcserét tetemesen élénkíti, a zsírmennyiséget megfelelően lecsökkenti és a testet könnyedé teszi. Az orvosi szakirodalom kimutatja, hogy a **Ferenc József** viznek a máj és a vécél felé irányuló vértolulással, valamint aranyérről és prostatatabajoknál is valóban áldásos hatása van. Az orvosok ajánlják.

Vegyészeti laboratorium Careiban. Saját tud. A „Champignon” oradeai gombatermelő részvénytársaság, amely Careiban is létesített gomba termelő telepet, most vegyészeti laboratoriumot állít fel, ahol a termeléshez szükséges vegyszereket fogják előállítani. A Romániában egyedül vállalatnak másfelé is vannak termelő telepei és azok vegyszerezőkérdését is Careiban állítják elő.

Ismeretlen holttest az árok szélén. Mercurea-Ciuc. Saját tud. Ciucsaneraieni községtől háromszáz lépésnyire, hétfőn hajnalban, hatvan hatvanöt év körüli férfi holttestét találták meg szegényes ruházatából, rosszulápláltságából kollektóra következtetnek. Semmiféle igazolványt nem találtak, amelyből személyazonosságát meg lehetett volna állapítani. Az ügyészség elrendelte a holttest felboncolását annak megállapítása végett, mi okozta a halált.

A csendőrség feloszlott egy izraelita hitközségi gyűlést. Săuceni. Saját tud. Az itteni izr. hitközségben az elnöki állás került volna betöltésre. Két párt állott egymással szemben s tekintettel a szenvedélyes korteskedésekre, a hatóság jónak látta, hogy csendőrséget rendeljen a gyűlésre. Az intézkedés helyes volt, mivel a pártok olyan magatartást tanúsítottak, hogy a csendőrség kénytelen volt feloszlanni a gyűlést, amely ilyen módon elnökválasztás nélkül ért véget.

Mercurea-Ciuc város születési és halálozás statisztikája. Saját tud. A helybeli anyakönyvi hivatal, amely nyilvántartja a Jigodin szomszédos községnek, mint külvárosnak az adatait is, a múlt évben bejegyzett 78 születési esetet. Ebből a városra esik 32 fiú és 25 leány, Jigodin községre pedig 10 fiú és 11 leány. Halálozást bejegyztek 74-et, 39 városi férfi és 25 városi nő halálását, Jigodinból 9 férfit és 1 nőt. Az 55 házasságból 41-et városi és 14-et jigodini új pár kötött. A válások száma: 3. Bizony meglehetősen kedvezőtlen statisztika közel ötezeröt száz lakosú területről.

Tg.-Mures egészségügyi statisztikája. Saját tud. A városi tisztifőorvosi hivatal 1935. évi statisztikája szerint Targu-Muresen a vérbaaj, tüdőbaaj és trachima megbetegedések csökkenő tendenciát mutatnak. Új vérbaaj megbetegedés 71 volt, míg tüdőbaajt 162 esetben kezeltek, akik közül 37 meghalt. Trachoma az elmúlt évben 9 esetben volt. Pelagra és malária egy sem. Skarlát megbetegedés volt 206, amelyből halálos volt 6, diftéria 21, halálozást 2, tifusz 13, egy halálozást, orban 6, kanyaró 48 és bárányhimlő 14. A városi tisztifőorvos, dr. Circa kijelentése szerint, a város közegészségügye a múlt évben kielégítő volt. A tüdőbaaj általában a szegényebb néposztály betegsége. A munkások között szedi tulnyomólag áldozatát, de akad már az iparosok között is tüdőbeteg. E betegséggel szemben csak társadalmi uton lehet küzdeni. A vérbaaj a társadalom minden rétegében pusztít, bár nem annyira, mint az előző években.

Badoglio olasz tábornok az abesszin fronton.

Badoglio marsall vezérkari tisztjeivel te repszemplét tart a tigreai hadszíntéren.

KÖZGAZDASÁG

A piaci árak emelkedése

Ma már olyan döbbenetes lendületet vett, hogy még mindig regisztrálni az ország minden részéből tömegesen befutó jelentéseket. Igazságot szolgáltatni módfelelt nehéz ebben a kényes és bonyolult kérdésben. A vélemények ugyanis annyira megoszlanak, az érdekek pedig annyira szerteágazók, hogy ama bizonyos, sokszor emlegetett „közösnevező” kialakulása sokkal inkább ábránd, mint lehetőség.

Általában az a magántulajdon nézőpontjából szemléltető közgazdaság sarkalatos tétele, miképp a szükségleti cikkek magasabb árszínvonalára a termelés fokozására kedvező befolyást gyakorol. Nem tagadjuk: sok igazság lakozik ebben a megállapításban. Amde a benne testet öltő igazság — sajnos — csak viszonylagos. Vagyis egyedül abban a vonatkozásban helytálló, hogy az áraknak szabad emelkedniük, de e folyamattal párhuzamban kell gyarapodniuk a kereseti lehetőségeknek is, — különben végtelenen meghomlik a termelés és fogyasztás összhangja.

Boldog emlékeztető Huzella Gyula, az oradeai Kereskedelmi és Iparkamara hajdan nagy hírű elnöke egyik ragyogó közgazdasági előadásában a következő, kőbe kívánkozó kijelentést tette:

— Ma sokat beszélünk a „többtermelés”-ről. Ez helyes is. Amde csak akkor igazság, ha a többtermelés követeléséhez hozzáfűzzük a „többkereset” legfőbb parancsát is.

Nagy és örökös igazság, amely tévelygéseinkre a reflektor erős fényével világít. Nem helyes, nem méltányos, sőt — az egyenlő el-

bánás alapelveiből kiindulva — nem is igazságos az a közgazdasági politika, amely csak az államháztartás fiskális szempontjait tartja szem előtt. Elvégre a lakosság teherbíróképességének is határai vannak. Ha pedig az adópréss szorít, ha a közteher direkt és indirekt többlettekkel nehezül reá, — fogyasztóképesége annál is inkább csökken, mert kereseti lehetőségei már hosszú évek óta minimálisak.

A piac drágulásának okairól eltérőek az elméleti és gyakorlati közgazdászok véleményei. Eltérőek, — de eppenséggel nem ösztöntek, főleg pedig nem kozmikus szemléltető. Akadnak nagy számmal, akik — nem ok nélkül — a külkereskedelmi és valutakorlátozásokat, mások — szintén teljes joggal — a kartelek túlkapacitást teszik felelőssé a piac didatlan viszonyaiért. Sokan a vámokat, adókat, takszákát és fuvardíjakat okolják. Némelyek a munkabérek emelkedése (?) miatt emelnek súlyos vádakat. Akik pedig bankár szemüvegen át néznek, illetve látni vélnek, — úgy mondják, hogy az „aranykészletek” helytelen megosztásában rejlik a nagy titok.

Mindaz azonban csak elmélet, jelszó vagy ürügy. És a piac szanalása érdekében nem is perdöntő. Ismételnék a piaci árak kérdése attól a perctől kezdve nem probléma, amint egyenlőségbe kerül a termelés a fogyasztással.

Ennek pedig egyedüli feltétele: kiadós munkakalkuláció, kereseti lehetőségek biztosítása. Vagyis céltudatos közmunkaprogram végrehajtása.

(— lán —)

Az erdélyi és bányási árutózsdek szövetségbe tömörültek

Románia új tőzsdetörvénye alapján Erdélyben és a Bánságban négy árutózsde létesült Cluj, Oradea, Arad és Timișoara székhellyel. Mind a négy árutózsde igen hasznos tevékenységet fejt ki és kialakulása tekintetében játszik nagy szerepet.

Ezek az intézmények azonban sokkal fiatalabbak, semminthogy bizonyos egységes szokványok és rendszerek alakulhattak volna ki működésükben, holott az tőzsdéi szempontból rendkívül fontos volna.

Dr Manuila Camil timișoarai kamarai főtitkár az érdem, hogy ezt a szükségletet felismerte és mozgalmat indított az erdélyi és bányási árutózsdek szövetségének megalapítása iránt. A feladat nem volt éppen könnyű, mert — bár az összes tőzsdék átlátták a szövetség feltétlen szükségét — a székhely kérdé-

sében differenciák támadtak. Mindenik tőzsde attól tartott — és nem is ok nélkül. — hogy a szövetség székhelyén működő tőzsde uralgó magaslátára fog főrekedni a többiekkel szemben. Ez a felülkerekedés pedig az intézmény életelmét: az autonómiát veszélyeztetné. Végre is azonban sikerült szerencsés kezű megoldással az ellentéteket áthidalni s vasárnap megalakult a szövetség. Az alapszabályok értelmében a székhely évenként más városban lesz és a szövetség székhelyén működő tőzsde elnöke egyben a szövetség elnöke is. A tőzsdeszövetség jelenlegi székhelye Timișoara. Elnöke a folyó évre Ionașiu Titu képviselő. Főtitkára pedig Pacurariu Ion. A szövetség tőzsdéjegyekben egységesen jár el s rövidesen hozzájárul az erdélyi és bányási árutózsdei szokványok kidolgozásához.

Az államvasutak árúszállítási illeték-emelése áremelkedést okozott

Satu-Mare. Saját tud. Az államvasutak vezérigazgatósága a napokban új árúszállítási díj-szabást vezetett be, amely annyiban különbözik a régitől, hogy megszünteti a kedvezményes tarifát.

Az úgynevezett 33-as díj-szabás elrendelte, hogy a dunai hajók részére feladott szén- és fém-árúszállítványok, fűszerek, műtrágyaárúszállítványok, cellulóze gyártásához szükséges faszállítványok, pakura, petróleumkocsz, terméskő, só, ércék, pirit-hulladék és cseppfolyós gáztartályok kedvezményes tarifa mellett szállíthatók a CFR összes vonalain. Most az 53-as díj-szabást fogja felszámítani a vasút, ami lényegesen különbözik az addigi tarifától és a cikkeket megdrágítja. Ez előtt a külföldre irányított tegla és fedőcserep is kedvezményes tarifát élvezhettek, az utóbbi

akkor is, ha belföldi állomásra volt címezve. Most az a cikkekről intézkedő 374-es díj-szabást is hatályon kívül helyezték és az új tarifa e cikkeken is drágulást hozott.

A külszállítás mellett a belföldi áruforgalmat is megdrágította a CFR. Eddig a vasárak tekintélyes kedvezményen voltak szállíthatók, most ezt eltörölte az államvasutak vezérigazgatósága, amit a fogyasztók kell, hogy megfizessenek. Ez ellen a vasipar tiltakozását jelentette be, de csak annyit tudtak elérni, hogy a 6. díj-szabást fogja a vasút felszámítani.

A CFR intézkedése általános drágulást hozott, amit inkább az alacsony népréteg fog megérezni. A petróleum ára egy lejjel emelkedett, a vasárúke huszonötlet az épületanyagok ára is magasra szökött.

Új vámtörvény készül, amely lehetővé teszi a lefoglalt tárgyak azonnali elárverezését

Satu-Mare. Saját tud. A satumarei hármahatár rengeleg csempészügyet eredményez. A lefoglalt tárgyak és értékek az állam tulajdonába mennek, de a jelenlegi törvények rendelkezése szerint addig el nem árverezhető, amíg az ügyben jogerős ítélet nincs. Mivel az eljárások nagyon hosszadalmasak s nem egy évkeig is eltart, a satumarei vámhivatalnál rengeleg csempészárú halmozódott fel. Hiszen nem egy esetben egész üzletre való csempészárút fogtak, amit a vámhivatal raktárában helyeznek el. A satumarei vámraktárban olyan nagy a zsúfoltság, hogy ebben az ügyben felírták Bucureștibe és kérdezték, hogy mit tegyenek a felgyülemlett áruval. Azt a választ kapták, hogy most készül az új vámtörvény, amely az ilyen esetekben is új rendszabályokat hoz s lehetővé teszi, hogy az elfogyott csempészárút, tekintet nélkül a megindult eljárásra, azonnal el lehessen árverezni.

Kétszázmillió hitelt nyitnak a folyami igazgatóság részére. Satu-Mare. Saját tud. A földművelésügyi miniszter rövidesen kétszázmillió hitelt nyit a folyami igazgatóság részére. Ebből az összegből a folyamok mentén raktárakat, halfeldolgozó üzemeket és konzervgyárat akarnak építeni, azonkívül a szekezerü haltenyésztést is terbe vették. Ebben az értelemben véleményezést kértek az összes folyammérnökösektől a hatáskörükbe tartozó folyókat illetőleg. Előreláthatólag Satu-Mare is kap egy ilyen halfeldolgozó üzemet.

Havonta hetvenezer lejt fizet ki tejért a Chezdi szövözetet. Tg.-Săcușc. Saját tud. A szövözeteti eszme egy pár lelkes apostola alig két évvel ezelőt a legszerényebb anyagi eszközökkel alakította meg a Targu-Săcușc Chezdi tejszövözetet, melyhez néhány szomszédos község jóra való gazdája is csatlakoztak. A kis szövözetet becsületes, szorgalmas munkával hamar felküzdötte magát. Vajtermékei ma már Brasovtól Bucureștibe olyan keresletnek örvendenek, hogy nem is képesek eleget szállítani belőle s ennek következtében a tejárakat is olyan kedvezően tudták megadni, hogy lényegesen többet fizetett s barcasági száz szövözeteti tejáraknál. Az új esztendőben tartott első szövözeteti gyűlésen dr Solyom Miklós elnök és Solyom Béla plébános igazgatósági tag számoltak be a szövözet munkájáról, örömmel állapítva meg, hogy az elmúlt év minden hónapjában átlag hetvenezer lejt fizetett ki a szövözetet tejért a tagoknak. Ennek a szép sikernek tulajdonítható, hogy a gazdák újabban tömegesen lépnek a szövözetbe.

Leszállították a buza kiviteli jutalmát. Bucureșt. A belföldi piacokon a buzaárak emelkedő irányzatot mutatnak, aminek folyamatosan a kormány a földművelésügyi miniszter előterjesztésére elhatározta a búzakivitelni engedélyezett vagononként 7 ezer lejes kiviteli jutalomnak 2 ezer leire való leszállítását. A már megkötött vásárlási s kiviteli szerződéseknél még a régi jutalmat engedélyezik. A földművelésügyi miniszter nyilatkozata szerint a búzával bevetett terület nagysága 236 millió h. és a termelés nemcsak a belföldi szükségletet fedezi, hanem még kiviteli felesleget is biztosít. A kormány gazdasági tanácsa a tavaszi vetési munkálatokra 50 millió lejes hitelt engedélyezett.

Megjelent!

A szövözetkezés szervezéséről szóló törvény

Az érvényben levő teljes román szöveggel, magyar fordításával és tartalomjegyzekkel.

Kiadta és fordította: Dr Borbély Lajos, ügyvéd

Ára 125 lejt és portó.

Kapható: könyvosztályunkban.

